

Засгийн газрын Хэрэг эрхлэх газрын даргын
2020 оны 100 дугаар тушаалын 4 дүгээр
хавсралт

Төлөвлөгөөг хянасан: **Төсвийн Ерөнхийлөн захирагч**

САНГИЙН САЙД

Б.ЖАВХЛАН

(огноо)

Төлөвлөгөө баталсан: **Төсвийн Шууд захирагч**

ГААЛИЙН ЕРӨНХИЙ ГАЗРЫН ДАРГА

Б.АСВАЛТ

(огноо)

ГААЛИЙН БАЙГУУЛЛАГЫН 2021-2024 ОНЫ ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ СТРАТЕГИ ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

АЛСЫН ХАРАА: Итгэлтэй, ил тод, инновацыг дэмжсэн байгууллага болно.

ЭРХЭМ ЗОРИЛГО: Мэргэшсэн, чадварлаг хүний нөөцийг бэхжүүлэх замаар үндэсний аюулгүй байдлыг хангаж, эдийн засгийн өрсөлдөх чадварыг дэмжинэ.

ЗОРИЛТ 1: Олон улсын хууль ёсны худалдааг хөнгөвчлөх, түүний аюулгүй байдлыг хамгаалах,

ЗОРИЛТ 2: Улсын хилээр хууль бусаар бараа, тээврийн хэрэгслийг нэвтрүүлэхтэй тэмцэх,

ЗОРИЛТ 3: Улсын төсвийн орлогыг шударга, үр ашигтай, үр дүнтэй бүрдүүлэх,

ЗОРИЛТ 4: Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх.

№	Бодлогын баримт бичигт тусгагдсан, болон үндсэн чиг үүргээ хэрэгжүүлэх зорилт	Стратеги /арга зам/	Шалгуур үзүүлэлт	Суурь түвшин	Зорилтот түвшин	Санхүүгийн эх үүсвэр
<i>Ерөнхий чиг үүргийн нэр: Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь гаалийн хууль тогтоомжийг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий төрийн захиргааны байгууллага мөн.</i>						
<i>Үндсэн чиг үүргийн нэр: Гаалийн хууль тогтоомжийн биелэлтийг зохион байгуулах, биелэлтэд хяналт тавих</i>						

1	<p>ЗОРИЛТ 1: Олон улсын хууль ёсны худалдааг хөнгөвчлөх, түүний аюулгүй байдлыг хамгаалах,</p>	<p>Дэлхийн худалдааны байгууллагын “Худалдааг хөнгөвчлөх хэлэлцээр”-ийн хэрэгжилтийг хангахтай холбоотой Монгол Улсын авсан үүрэг амлалтыг биелүүлэх, Дэлхийн худалдааны байгууллагаас Монгол Улсын Худалдааны бодлогыг хянасан 2021 оны дүгнэлтийн хэрэгжилтийг хангах</p>	<p>Хэрэгжилт, хувиар</p>	<p>2020 он -Дэлхийн худалдааны байгууллагын “Худалдааг хөнгөвчлөх хэлэлцээр”-ийн хэрэгжилт 26.5 хувьтай. -Монгол Улсын Худалдааны бодлогыг Дэлхийн худалдааны байгууллагаар 2021 онд хянуулах зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газрын тайланд 2013-2019 оны “Гаалийн хяналт, бүрдүүлэлт, гадаад худалдааны статистик мэдээлэл, оюуны өмч, тариф, татвар, барааны ангилал, гарал үүсэл, гаалийн үнэлгээ, гадаад худалдааг хөнгөвчлөх” талаарх мэдээллийг нарийвчлан гаргаж өгсөн. -Худалдааг Хөнгөвчлөх Үндэсний Хороонд “Худалдааг хөнгөвчлөх хэлэлцээр”-ийн: “9. Импортын барааг гаалийн хяналтын дор тээвэрлэх; 7.4. Эрсдэлийн удирдлага; 7.6. Бараа олгох дундаж хугацааг тогтоож, хэвлэн нийтлэх; 7.7. Итгэмжлэгдсэн операторуудад зориулсан худалдааг хөнгөвчлөх арга хэмжээ; 7.8. Түргэвчилсэн бүрдүүлэлт хийлгэх ачаа; 8. Хилийн хяналтын байгууллагуудын хамтын ажиллагаа; 10.6. Гаалийн зуучлагч ашиглах; 5.3. Шинжилгээний журам; 6.3. Торгууль шийтгэлийн тухай журам; 12. Гаалийн хамтын ажиллагаа” заалтын хэрэгжилтийг хойшлуулах, үүнтэй уялдуулан техникийн туслалцаа авах хүсэлтийг</p>	<p>2021 он -Монгол Улсын Худалдааг Хөнгөвчлөх Үндэсний Хороонд “Худалдааг хөнгөвчлөх хэлэлцээр”-ийн 6 заалт (1.3. Лавлах цэг; 2.1. Санал өгөх боломж олгох, хүчин төгөлдөр болохоос өмнө мэдээлэл өгөх; 5.1. Хяналт, шалгалтыг чангатгах талаар мэдэгдэл хүргүүлэх; 7.2. Цахим төлбөр; 7.9. Түргэн мууддаг бараа; 10.5. Ачилтын өмнөх шалгалт)-ын биелэлтийг хүргүүлсэн байна. Хэрэгжилт 56.3 хувьтай байна. -2021 онд Монгол Улсын Худалдааны бодлогыг Дэлхийн худалдааны байгууллагаар хянуулахтай холбоотой “Худалдааны бодлого хянуулах ажлын хэсэг”-т орж ажиллан, холбогдох мэдээллийг хүргүүлсэн байна.</p> <p>2022 он -Монгол Улсын Худалдааг Хөнгөвчлөх Үндэсний Хороонд “Худалдааг хөнгөвчлөх хэлэлцээр”-ийн 8 заалт (19. Импортын барааг гаалийн хяналтын дор тээвэрлэх; 10.6. Гаалийн зуучлагч ашиглах; 1.1. Хэвлэн нийтлэх; 1.2. Интернэтээр дамжуулан авах боломжтой мэдээлэл; 7.1. Урьдчилсан бүрдүүлэлт; 7.3. Бараа олгох ажиллагааг, гаалийн болон бусад татварыг, мөн төлбөр, хураамжийг эцэслэн тодорхойлох ажиллагаанаас ялган салгах; 10.9.1. Барааг түр хугацаагаар оруулах, барааг дотоодод болон гадаадад боловсруулах)-ын биелэлтийг хүргүүлсэн байна. Хэрэгжилт 64.6 хувьтай (43.7+20.9) байна. -Монгол Улсын Худалдааны бодлогыг дүгнэсэн 2021 оны тайлангийн хэрэгжилтийг хангасан байна.</p> <p>2023 он -Монгол Улсын Худалдааг Хөнгөвчлөх Үндэсний Хороонд Худалдааг хөнгөвчлөх хэлэлцээрийн 7 дугаар зүйлийн 5 дахь заалт (Бүрдүүлэлтийн дараах шалгалт)-ын биелэлтийг хүргүүлсэн байна. Хэрэгжилт 67.4 хувьтай (64.6+2.8) байна. -Монгол Улсын Худалдааны бодлогыг дүгнэсэн 2021 оны тайлангийн хэрэгжилтийг хангасан байна.</p> <p>2024 он -Монгол Улсын Худалдааг Хөнгөвчлөх Үндэсний Хороонд Худалдааг хөнгөвчлөх хэлэлцээрийн 2 заалт (7.4. Эрсдэлийн удирдлага, 10.3. Олон улсын стандарт ашиглах)-ын биелэлтийг хүргүүлсэн байна. Нийт хэрэгжилт 73 хувьтай (67.4+5.6) байна. -Монгол Улсын Худалдааны бодлогыг дүгнэсэн 2021 оны тайлангийн хэрэгжилтийг хангасан байна.</p>	<p>Үйл ажиллагаа</p>
---	---	---	--------------------------	---	---	----------------------

				Худалдааг хөнгөвчлөх үндэсний хорооны хуралдаанд танилцуулахаар төлөвлөсөн.		
2	ЗОРИЛТ 1: <i>Олон улсын хууль ёсны худалдааг хөнгөвчлөх, түүний аюулгүй байдлыг хамгаалах,</i>	Гадаад орны гаалийн байгууллагын хамтын ажиллагааны хүрээнд гадаад худалдааны мэдээлэл солилцох үйл ажиллагааг хөгжүүлэх	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	<p>2020 он</p> <p>-Хилийн хяналтын 4 байгууллагын хяналтын дэд бүтцийг бэжжүүлэх шинэчлэлийн ажил Монгол Улсад хийгдэж эхэлсэн. Хил залгаа улсын хилийн хяналтын байгууллагатай жил бүр холбоо баригч дарга нарын уулзалтыг тогтмол зохион байгуулж, ажлын үр дүнг хэлэлцэж, хяналт, шалгалтад тулгамдаж буй асуудлыг шийдвэрлэж ирсэн.</p> <p>-Хөрш орнуудтай гадаад худалдааны статистик зэрэгцүүлэлт хийх ажил тогтмолжсон.</p> <p>-БНХАУ-ын талтай хяналт, шалгалтын үр дүнг харилцан хүлээн зөвшөөрөх ажлыг 2009 оноос эхлүүлж, өдгөө хамтарсан манифестийг Монгол-Хятадын бүх хилийн боомтод цахим хэлбэрээр солилцож байна.</p> <p>-ОХУ-ын ХГА-тай гаалийн мэдүүлэг, барааны рентген зураг солилцож эхэлсэн.</p>	<p>2021 он</p> <p>-Хил залгаа улсын хилийн хяналтын байгууллагатай хамтын ажиллагааг хөгжүүлж, холбоо баригч дарга нарын уулзалтаар тулгамдсан асуудлыг шийдвэрлэн, гаалийн хяналтыг харилцан хүлээн зөвшөөрөх санал хүргүүлнэ.</p> <p>-БНХАУ-ын Гаалийн байгууллагатай Хамтарсан хяналтын хоёрдугаар шат болох хяналт, шалгалтын үр дүнг харилцан хүлээн зөвшөөрөх чиглэлээр хамрах хүрээг өргөжүүлэх санал солилцоно.</p> <p>-БНХАУ болон ОХУ-тай 2020 оны гадаад худалдааны статистик зэрэгцүүлэлт хийсэн байна.</p> <p>2022 он</p> <p>-Худалдааны түнш орнуудтай гадаад худалдааны мэдээллийг цахим хэлбэрээр солилцох санал боловсруулсан байна.</p> <p>-БНХАУ-ын Гаалийн байгууллагатай “Пүүний жинг хүлээн зөвшөөрөх, “Хилийн боомтын хяналтын судалгаа хийх” ажлыг сонгон авсан хилийн боомтод туршилтаар эхлүүлнэ.</p> <p>-БНХАУ-тай 2021 оны гадаад худалдааны статистик зэрэгцүүлэлт хийсэн байна.</p> <p>-Өмнөх оны зэрэгцүүлэлтийн зөрүүний учир шалтгааныг тогтоож, зөрүүг багасгахтай холбоотой арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн байна.</p> <p>2023 он</p> <p>-Хилийн хяналтын үйл ажиллагааг уялдуулж, өндөр эрсдэл бүхий ачилтыг шалган, хууль ёсны худалдааг хөнгөвчилж, бүрдүүлэлтэд зарцуулах цаг хугацааг бууруулсан байна.</p> <p>-БНХАУ-ын Гаалийн байгууллагатай “Пүүний жинг хүлээн зөвшөөрөх, Рентген зургийг харилцан хүлээн зөвшөөрөх, Хилийн боомтын хяналтын судалгаа хийх” ажлыг туршиг хилийн боомтын цар хүрээг нэмэгдүүлэх боломжийг судална.</p> <p>-БНХАУ болон ОХУ-тай 2022 оны гадаад худалдааны статистик зэрэгцүүлэлт хийсэн байна.</p> <p>-Өмнөх оны зэрэгцүүлэлтийн зөрүүний учир шалтгааныг тогтоож, зөрүүг багасгахтай холбоотой арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн байна.</p> <p>2024 он</p> <p>-Боомтын нэвтрүүлэх хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, бараа,</p>	Үйл ажиллагаа

					<p>тээврийн хэрэгслийг хилээр нэвтрүүлэх цаг хугацаа буурсан байна.</p> <p>-Хөрш орны гаалийн байгууллагатай хилийн хяналтын үйл ажиллагааг уялдуулах зорилгоор хамтарсан шалгалт хийх, харилцан бичиг баримтыг хүлээн зөвшөөрөх, гадаад худалдааны статистик зэрэгцүүлэлтийн чиглэлээр хамтын ажиллагааг үнэлж, дүгнэн, цаашдын чиглэлийг тодорхойлсон байна.</p> <p>-БНХАУ-тай 2023 оны гадаад худалдааны статистик зэрэгцүүлэлт хийсэн байна.</p> <p>-Өмнөх оны зэрэгцүүлэлтийн зөрүүний учир шалтгааныг тогтоож, зөрүүг багасгахтай холбоотой арга хэмжээг авч хэрэгжүүлсэн байна.</p>	
3	<p>ЗОРИЛТ 4: <i>Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</i></p>	<p>Дэлхийн худалдааны байгууллагын Худалдааг хөнгөвчлөх хэлэлцээр, Монгол Улсын Япон Улстай байгуулсан эдийн засгийн түншлэлийн хэлэлцээр, 2017 онд шинэчлэн батлагдсан Төрийн албан тухай хууль, 2019 онд батлагдсан Татварын ерөнхий хууль болон бусад хууль тогтоомжтой нийцүүлэн "Гаалийн тухай хууль"-ийн шинэчилсэн найруулгын төсөл, Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай</p>	<p>Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр</p>	<p>2020 он</p> <p>-Гаалийн тухай хууль 2008 онд батлагдсанаас хойш нийт 17 удаа нэмэлт, өөрчлөлт орсон.</p> <p>-Монгол Улс, Дэлхийн худалдааны байгууллагын Худалдааг хөнгөвчлөх хэлэлцээрт нэгдэн орсон боловч тус хэлэлцээрийн зарчмын заалтуудыг үндэсний хууль тогтоомжид уялдуулж тусгаагүй тул Гаалийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төслийг боловсруулах шаардлага тулгарсан учир 2017 онд төслийг боловсруулах ажлыг эхлүүлсэн.</p> <p>-2021 оны байдлаар Монгол Улсын үндсэн хууль, Татварын ерөнхий хууль, Зөрчлийн тухай хууль гэх мэт үндэсний хууль тогтоомжуудад нэмэлт, өөрчлөлт орсонтой холбогдуулан төслийг дахин шинэчлэн найруулах зайлшгүй шаардлага гараад байна. Мөн Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хууль 2008 онд батлагдсанаас хойш нийт 13 удаа нэмэлт, өөрчлөлт тус тус орсон.</p> <p>-2021 оны байдлаар Монгол Улсын үндсэн хууль, Татварын ерөнхий хууль, Зөрчлийн</p>	<p>2021 он</p> <p>-Гаалийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Эдийн засгийн түншлэлийн тухай хэлэлцээр, Ази Номхон далайн худалдааны хэлэлцээр болон холбогдох хууль тогтоомжтой нийцүүлэн боловсруулах ажлыг зохион байгуулна.</p> <p>-Гаалийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг олон нийтэд цахимаар болон хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр дамжуулан сурталчилсан, хэлэлцүүлэг зохион байгуулсан байна.</p> <p>-Гаалийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төслийг Захиргааны ерөнхий хуулийн дагуу өөрийн цахим сайтад байршуулж, гаалийн харилцаанд оролцогч иргэн, аж ахуйн нэгжээс санал авсан байна.</p> <p>-Иргэн, аж ахуйн нэгжээс ирүүлсэн саналыг хүлээн авч, Гаалийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын төсөл болон Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай хуулийн төсөлд оруулах талаар судалж, шаардлагатай хэсгийг төсөлд тусгасан байна.</p> <p>-Улсын Их Хурлаар батлуулахаар Сангийн яаманд хүргүүлсэн байна.</p> <p>2022 он</p> <p>Гаалийн тухай хуулийн шинэчилсэн найруулгын болон Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн нэмэлт, өөрчлөлтийн төслийг Улсын Их Хурлын намрын чуулганаар хэлэлцүүлэн, батлуулсан байна.</p> <p>2023 он</p> <p>Гаалийн тухай, Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулиудад нийцүүлэн журам, заавруудыг боловсруулж,</p>	<p>Үйл ажиллагаа</p>

		хуулийн төслийг боловсруулж, Улсын Их Хурлаар батлуулах		тухай хууль гэх мэт үндэсний хууль тогтоомжуудад нэмэлт, өөрчлөлт орсон, мөн Эдийн засгийн түншлэлийн тухай хэлэлцээр, Ази Номхон далайн худалдааны хэлэлцээр хэрэгжиж эхэлсэнтэй холбогдуулан Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуульд дахин нэмэлт, өөрчлөлт оруулах зайлшгүй шаардлага гараад байна.	батлуулна. 2024 он Гаалийн тухай, Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулиудад нийцүүлэн гаргасан журам, заавруудын хэрэгжилтийг хангаж ажилласан байна.	
4	ЗОРИЛТ 4: <i>Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</i>	Байгууллагын архив, бичиг хэргийг цахимжуулах	-Хадгаламжийн нэгжийн цахимжилт, хувиар, -Хэрэгжилт, хувиар	2020 он -Байнга хадгалах хадгаламжийн нэгжийн 30-40 хувь нь цахимжсан. -Түр болон 70 жил хадгалах хадгаламжийн нэгжийг цахимжуулаагүй. -Бичиг хэргийн программд хөгжүүлэлт хийх шаардлагатай.	2021 он -Байнга хадгалах хадгаламжийн нэгжийн 90 хувь нь цахимжсан байна. -Бичиг хэргийн программыг боловсронгуй болгох хөгжүүлэлт хийж, хэрэглээнд 100 хувь нэвтрүүлсэн байна. 2022 он -Байнга хадгалах хадгаламжийн нэгжийг 100 хувь цахимжуулсан байна. -Түр болон 70 жил хадгалах хадгаламжийн нэгжийг цахимжуулах ажлыг эхлүүлж, 10 хувьтай хийгдсэн байна. -Гаалийн ерөнхий газар болон харьяа гаалийн газар, хороод хоорондын албан бичиг хүлээн авах, хүргүүлэх ажлыг цахимжуулах бодлогын даалгаврыг боловсруулсан, хэрэгжилт нь 20 хувьтай байна. 2023 он -Түр болон 70 жил хадгалах хадгаламжийн нэгжийг цахимжуулах ажил 20-30 хувьтай хийгдсэн байна. -Гаалийн ерөнхий газар болон харьяа гаалийн газар, хороод хоорондын албан бичиг хүлээн авах, хүргүүлэх ажлыг зарим газарт нэвтрүүлж, туршсан, хэрэгжилт 40 хувьтай байна. 2024 он -Түр болон 70 жил хадгалах хадгаламжийн нэгжийн 40 хувь нь цахимжсан байна. -Архивын лавлагааг /Гаалийн мэдүүлгээс бусад/ 100 хувь цахимжуулсан байна. -Гаалийн ерөнхий газар болон харьяа гаалийн газар, хороод хоорондын албан бичиг хүлээн авах, хүргүүлэх ажил бүрэн хийгдсэн, 100 хувь цахимжсан байна.	Үйл ажиллагаа
5	ЗОРИЛТ 4: <i>Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</i>	Гаалийн төв болон салбар лабораторийг олон улсын жишигт нийцүүлэх	Хэрэгжилт, хувиар	2020 он Гаалийн төв лаборатори нь эрдэс түүхий эд, нүүрс, газрын тосны зарим бүтээгдэхүүний шинжилгээний чиглэлээр итгэмжлэлийн хүрээг өргөтгөх	2021 он - Гаалийн төв лабораторийн итгэмжлэлийн хүрээг /эрдэс түүхий эд, нүүрс, газрын тосны зарим бүтээгдэхүүний шинжилгээний чиглэлээр/ өргөтгөж, дотоодын итгэмжлэлд хамрагдсан байна. Итгэмжлэлийн хүрээг 20-25 хувиар өргөтгөж, эрдэс, хүдрийн баяжмал, нүүрсэн бүтээгдэхүүнд сорилт, туршилт хийх эрхийг	Үйл ажиллагаа

			<p>шаардлагатай бөгөөд дотоодын итгэмжлэлд хамрагдаагүй байна.</p> <p>Гаалийн төв лабораторийн магадлан шинжилгээний үр дүн нь олон улсын итгэмжлэлд хамрагдаагүй тул олон улсад хүлээн зөвшөөрөгдөөгүй байна.</p> <p>Гаалийн төв болон салбар лабораториудад ашиглагдах “Лабораторийн мэдээллийн менежментийн систем” /LIMS/ нэвтрүүлэх ажлын хэсэг 2020 оны 6 дугаар сард байгуулагдсан. Ажлын хэсгийн хурлаар УТҮГ ажлыг гүйцэтгэхээр болж, хийгдэх ажлын хөтөлбөрийг баталсан.</p>	<p>шинээр авсан байна. Хэрэгжилт 100 хувьтай байна.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Гаалийн төв лабораторийг эрдэс түүхий эд, нүүрс, газрын тосны бүтээгдэхүүний шинжилгээний чиглэлээр Олон улсын итгэмжлэлд хамруулах ажлыг эхлүүлнэ. Хэрэгжилт 50 хувьтай байна. - Олон улсад шинжилгээний үр дүнг хүлээн зөвшөөрүүлэх ажлын хүрээнд Лондонгийн металлын биржид бүртгүүлэх бэлтгэл ажлыг хангасан байна. Хэрэгжилт 25-30 хувьтай байна. - Гаалийн лабораторийн тоног төхөөрөмжийн шинжилгээний үр дүнг цахим хэлбэрт шилжүүлэх “Лабораторийн мэдээллийн менежментийн систем” /LIMS/-ийг гаалийн төв лабораторийн үйл ажиллагаанд нэвтрүүлж эхэлсэн байна. Хэрэгжилт 50 хувьтай байна. <p>2022 он</p> <ul style="list-style-type: none"> - Орхон аймаг дахь гаалийн газар болон Сайншанд дахь гаалийн газрын салбар лабораторийг эрдэс түүхий эд, нүүрсний, нефтийн чиглэлээр, Гашуунсухайт дахь гаалийн газрын Оюутолгой дахь салбар лабораторийг эрдсийн шинжилгээний чиглэлээр дотоодын итгэмжлэлд хамруулах ажлыг эхлүүлсэн байна. Хэрэгжилт 50-70 хувьтай байна. - Гаалийн төв лабораторийг эрдэс түүхий эд, нүүрс, газрын тосны бүтээгдэхүүний шинжилгээний чиглэлээр олон улсын итгэмжлэлд хамруулах өргөдлийг хүргүүлж, холбогдох шалгалтад хамрагдсанаар Олон улсын итгэмжлэгдсэн лабораторийн эрх авсан байна. Хэрэгжилт 100 хувьтай байна. - Олон улсад шинжилгээний үр дүнг хүлээн зөвшөөрүүлэх ажлын хүрээнд Лондонгийн металлын биржид бүртгүүлэх өргөдлийг хүргүүлсэн байна. Хэрэгжилт 50 хувьтай байна. - Гаалийн лабораторийн тоног төхөөрөмжийн шинжилгээний үр дүнг цахим хэлбэрт шилжүүлэх “Лабораторийн мэдээллийн менежментийн систем” /LIMS/-ийг гаалийн төв лабораторийн үйл ажиллагаанд бүрэн нэвтрүүлсэн байна. Хэрэгжилт 100 хувьтай байна. - Гаалийн лабораторийн тоног төхөөрөмжийн шинжилгээний үр дүнг цахим хэлбэрт шилжүүлэх “Лабораторийн мэдээллийн менежментийн систем” /LIMS/-ийг Орхон аймаг дахь гаалийн газар, Сайншанд дахь гаалийн газар, Гашуунсухайт дахь гаалийн газрын Оюутолгой дахь салбар лабораториудын үйл ажиллагаанд нэвтрүүлж эхэлсэн байна. Хэрэгжилт 50 хувьтай байна. <p>2023 он</p> <ul style="list-style-type: none"> - Орхон аймаг дахь гаалийн газар болон Сайншанд дахь гаалийн газрын салбар лабораторийг эрдэс түүхий эд, нүүрсний, нефтийн чиглэлээр, Гашуунсухайт дахь гаалийн газрын Оюутолгой дахь салбар лабораторийг эрдсийн шинжилгээний чиглэлээр дотоодын итгэмжлэлд хамруулсан
--	--	--	--	--

				<p>байна. Хэрэгжилт 100 хувьтай байна.</p> <p>- Замын-Үүд дэх гаалийн газрын салбар лабораторийг нефтийн бүтээгдэхүүн, ноос, ноолуурын шинжилгээний чиглэлээр, Дорнод аймаг дахь гаалийн газрын салбар лабораторийг хими, нефтийн бүтээгдэхүүний шинжилгээний чиглэлээр итгэмжлэлийн хүрээг өргөтгөж, Сэлэнгэ аймаг дахь гаалийн газрын Гаалийн салбар лабораторийг согтууруулах ундаа, хими, нефтийн бүтээгдэхүүний шинжилгээний чиглэлээр, Баян-Өлгий аймаг дахь гаалийн газрын Цагааннуур, Дорнод аймаг дахь гаалийн газрын Баянхошуу дахь салбар лабораторийг нефтийн бүтээгдэхүүний шинжилгээний чиглэлээр тус тус дотоодын итгэмжлэлд хамруулах ажил эхэлсэн байна. Хэрэгжилт 50 хувьтай байна.</p> <p>- Олон улсад шинжилгээний үр дүнг хүлээн зөвшөөрүүлэх ажлын хүрээнд Лондонгийн металлын биржийн холбогдох сорилт, туршилтад хамрагдаж, Гаалийн төв лабораторийг Зэс болон молибдений хүдэр, баяжмалын чиглэлээр Лондоны металлын биржид бүртгүүлж, шинжилгээний үр дүнг олон улсад хүлээн зөвшөөрүүлсэн байна. Хэрэгжилт 100 хувьтай байна.</p> <p>- Гаалийн лабораторийн тоног төхөөрөмжийн шинжилгээний үр дүнг цахим хэлбэрт шилжүүлэх “Лабораторийн мэдээллийн менежментийн систем” /LIMS/-ийг Орхон аймаг дахь гаалийн газар, Сайншанд дахь гаалийн газар, Баян-Өлгий аймаг дахь гаалийн газрын Цагааннуур, Дорнод аймаг дахь гаалийн газрын Баянхошуу дахь салбар лабораториудын үйл ажиллагаанд бүрэн нэвтрүүлсэн байна. Хэрэгжилт 100 хувьтай байна.</p> <p>- Гаалийн лабораторийн тоног төхөөрөмжийн шинжилгээний үр дүнг цахим хэлбэрт шилжүүлэх “Лабораторийн мэдээллийн менежментийн систем” /LIMS/-ийг Замын-Үүд дэх гаалийн газрын салбар лаборатори, Дорнод аймаг дахь гаалийн газрын салбар лаборатори, Сэлэнгэ аймаг дахь гаалийн газрын салбар лаборатори, Гашуунсухайт, Шивээхүрэн боомтуудын салбар лабораториудын үйл ажиллагаанд нэвтрүүлж эхэлсэн байна. Хэрэгжилт 50 хувьтай байна.</p> <p>2024 он</p> <p>- Замын-Үүд дэх гаалийн газрын салбар лабораторийг нефтийн бүтээгдэхүүн, ноос ноолуурын шинжилгээний чиглэлээр, Дорнод аймаг дахь гаалийн газрын салбар лабораторийг хими, нефтийн шинжилгээний чиглэлээр итгэмжлэлийн хүрээг өргөтгөж, Сэлэнгэ аймаг дахь гаалийн газрын Гаалийн салбар лабораторийг согтууруулах ундаа, хими, нефтийн бүтээгдэхүүний шинжилгээний чиглэлээр, Гашуунсухайт, Шивээхүрэн, боомтуудын салбар лабораториудыг нүүрсний чиглэлээр, Увс аймаг дахь гаалийн газрын Боршоо боомтын салбар лабораторийг нефтийн чиглэлээр дотоодын итгэмжлэлд хамруулсан байна. Хэрэгжилт 100 хувьтай байна.</p> <p>- Гаалийн лабораторийн тоног төхөөрөмжийн шинжилгээний үр дүнг цахим хэлбэрт шилжүүлэх “Лабораторийн мэдээллийн</p>	
--	--	--	--	--	--

					менежментийн систем” /LIMS/-ийг Замын-Үүд дэх гаалийн газрын салбар лаборатори, Дорнод аймаг дахь гаалийн газрын салбар лаборатори, Сэлэнгэ аймаг дахь гаалийн газрын салбар лаборатори, Гашуунсухайт, Шивээхүрэн, Увс аймаг дахь гаалийн газрын Боршоо боомтуудын салбар лабораториудын үйл ажиллагаанд бүрэн нэвтрүүлж, дууссан байна. Хэрэгжилт 100 хувьтай байна.	
6	ЗОРИЛТ 4: <i>Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</i>	Гаалийн байгууллагын хүний нөөцийн хөгжлийн хөтөлбөрийг боловсруулах, хэрэгжүүлэх	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	<p>2020 он</p> <p>-Төрийн жинхэнэ албан хаагчийн мэргэшүүлэх сургалтад 29 албан хаагч, гаалийн хэргийн цахим сургалтад 382 албан хаагч, гадаад цахим сургалтад 8 албан хаагч, танхимын сургалтад 2 албан хаагч хамрагдсан.</p> <p>-Төрийн албаны чадахуйн зарчимд нийцүүлэн 45 албан хаагчийг томилсон, 3 албан хаагчийг чөлөөлсөн, 1079 албан хаагчийн ажлын гүйцэтгэлийг нь үнэлсэн, 37 албан хаагчийг дэвшүүлсэн, 154 албан хаагчийг шагнаж урамшуулсан.</p> <p>-Төрийн албан хаагчийн нийтлэг баталгаа, төрийн жинхэнэ албан хаагчийн нэмэгдэл баталгааг хангах чиглэлээр тусламж, тэтгэмж олгох, ажиллах, амьдрах нөхцөлийг сайжруулах зорилгоор дараах ажлыг хэрэгжүүлсэн байна. Үүнд:</p> <p>- Ажилтан, албан хаагчийн амьдарч буй байгууллагын эзэмшлийн орон сууцны засвар, үйлчилгээ хангалтгүй, сүүлийн жилүүдэд орон сууцны тоо нэмэгдээгүй. ЗГ-ын 2020 оны 185 дугаар тогтоолын хэрэгжилтийн хүрээнд</p>	<p>2021 он</p> <p>-Гаалийн байгууллагын хүний нөөцийн хөгжлийн хөтөлбөрийг боловсруулж, баталсан байна.</p> <p>-300 төрийн албан хаагчийг сургалтад хамруулсан байна.</p> <p>-Төрийн албаны чадахуйн зарчимд нийцүүлэн томилох, чөлөөлөх, ажлын гүйцэтгэлийг нь үнэлэх, дэвшүүлэх, шагнаж урамшуулах ажлыг зохион байгуулсан байна.</p> <p>-Төрийн албан хаагчийн нийтлэг баталгаа, төрийн жинхэнэ албан хаагчийн нэмэгдэл баталгааг хангах чиглэлээр тусламж, тэтгэмж олгох, ажиллах, амьдрах нөхцөлийг сайжруулах, нөхөн төлбөр олгох зэрэг ажлыг хэрэгжүүлсэн байна.</p> <p>-Төрийн албан хаагчдыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт жилд нэгээс доошгүй удаа бүрэн хамруулсан байна.</p> <p>2022 он</p> <p>-300 төрийн албан хаагчийг сургалтад хамруулсан байна.</p> <p>-Төрийн албаны чадахуйн зарчимд нийцүүлэн томилох, чөлөөлөх, ажлын гүйцэтгэлийг нь үнэлэх, дэвшүүлэх, шагнаж урамшуулах ажлыг зохион байгуулсан байна.</p> <p>-Төрийн албан хаагчийн нийтлэг баталгаа, төрийн жинхэнэ албан хаагчийн нэмэгдэл баталгааг хангах чиглэлээр тусламж, тэтгэмж олгох, ажиллах, амьдрах нөхцөлийг сайжруулах, нөхөн төлбөр олгох зэрэг ажлыг хэрэгжүүлсэн байна.</p> <p>-Төрийн албан хаагчдыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт жилд нэгээс доошгүй удаа бүрэн хамруулсан байна.</p> <p>2023 он</p> <p>-300 төрийн албан хаагчийг сургалтад хамруулсан байна.</p> <p>-Төрийн албаны чадахуйн зарчимд нийцүүлэн томилох, чөлөөлөх, ажлын гүйцэтгэлийг нь үнэлэх, дэвшүүлэх, шагнаж урамшуулах ажлыг зохион байгуулсан байна.</p> <p>-Төрийн албан хаагчийн нийтлэг баталгаа, төрийн жинхэнэ албан хаагчийн нэмэгдэл баталгааг хангах чиглэлээр тусламж, тэтгэмж олгох, ажиллах, амьдрах нөхцөлийг сайжруулах, нөхөн төлбөр олгох зэрэг ажлыг хэрэгжүүлсэн байна.</p> <p>-Төрийн албан хаагчдыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт жилд нэгээс доошгүй удаа бүрэн хамруулсан байна.</p>	Урсгал зардал

				<p>төрийн албан хаагчдыг түрээслээд өмчлөх хэлбэрээр орон сууцжуулах хөтөлбөрт 21 албан хаагчийг хамруулсан.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Өндөр насны тэтгэвэрт гарсан нийт 42 албан хаагчдад нэг удаагийн буцалтгүй тусламж болгон 899,2 сая төгрөг олгосон. - 47 албан хаагчдад 19,7 сая төгрөгийн буцалтгүй тусламж олгосон. - 3 албан хаагчийн ар гэрт 17.1 сая төгрөгийн тэтгэмж олгосон. - Хөдөлмөрийн чадвар алдсан 1 албан хаагчдад 5,1 сая төгрөгийн нөхөн төлбөрийг олгосон. <p>-Төрийн албан хаагчийг эрүүл мэндийн үзлэгт хамруулахаар 99 сая төгрөгийн санхүүжилтийг шийдвэрлүүлсэн боловч /COVID 19/ цар тахлын улмаас үзлэгт хамруулаагүй байна.</p>	<p>2024 он</p> <p>-300 төрийн албан хаагчийг сургалтад хамруулсан байна.</p> <p>-Төрийн албаны чадахуйн зарчимд нийцүүлэн томилох, чөлөөлөх, ажлын гүйцэтгэлийг нь үнэлэх, дэвшүүлэх, шагнаж урамшуулах ажлыг зохион байгуулсан байна.</p> <p>-Төрийн албан хаагчийн нийтлэг баталгаа, төрийн жинхэнэ албан хаагчийн нэмэгдэл баталгааг хангах чиглэлээр тусламж, тэтгэмж олгох, ажиллах, амьдрах нөхцөлийг сайжруулах, нөхөн төлбөр олгох зэрэг ажлыг хэрэгжүүлсэн байна.</p> <p>-Төрийн албан хаагчдыг эрүүл мэндийн урьдчилан сэргийлэх үзлэгт жилд нэгээс доошгүй удаа бүрэн хамруулсан байна.</p>	
7	<p>ЗОРИЛТ 4: Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</p>	Гааль судлалыг хөгжүүлэх	Хэрэгжилт, хувиар	<p>2020 он</p> <p>“Гааль судлал-2” эмхэтгэлд оруулах гаалийн улсын байцаагчийн судалгааны болон хэвлэлийн эх бэлтгэх ажлын хэрэгжилт 50 хувьтай байна.</p>	<p>2021 он</p> <p>-Гааль судлалыг хөгжүүлэх, судалгааны арга зүйн чиглэлээр 4 жилийн хөтөлбөр боловсруулан батална.</p> <p>-Гаалийн хэргийн чиглэлээр судалгаа хийж, үр дүнг “Гааль” сэтгүүлд нийтлэн гаалийн улсын байцаагч нарт хүргэнэ.</p> <p>-“Гааль судлал-2” эмхэтгэлийг нэгтгэн хэвлүүлнэ.</p> <p>-4 жилийн хөтөлбөрийн хэрэгжилт 25 хувьд хүрсэн байна.</p> <p>2022 он</p> <p>-Гааль судлалын чиглэлээр хийсэн эрдэм шинжилгээний ажил, ном, бүтээлийн нэгдсэн сан үүсгэнэ.</p> <p>-Гааль судлалын чиглэлээр мэргэшсэн судлаачдыг чадавхжуулж, туршлага судална, судалгаа хийх материаллаг бааз, программ хангамжийг бүрдүүлнэ.</p> <p>-4 жилийн хөтөлбөрийн хэрэгжилт 50 хувьд хүрсэн байна.</p> <p>2023 он</p> <p>-Гаалийн байгууллагын тулгамдсан асуудлаар гаальчид болон их дээд сургууль, эрдэмтэн судлаачдын дунд эрдэм шинжилгээний хурал зохион байгуулж, шилдэг бүтээлийг</p>	Үйл ажиллагаа

					шалгаруулна. -Гааль судлалын нэгдсэн санд оруулах судалгааны бүтээлүүдийг бүртгэлжүүлнэ. -4 жилийн хөтөлбөрийн хэрэгжилт 75 хувьд хүрсэн байна.	
					2024 он -Эрдэм шинжилгээний хуралд шилдэг бүтээлээр дэвшүүлсэн санал, санаачилгыг гаалийн байгууллагын үйл ажиллагаанд нэвтрүүлж, үр дүнг тооцно. -Гааль судлалын нэгдсэн санг гаалийн харилцаанд оролцогчдод нээлттэй болгоно. -4 жилийн хөтөлбөрийн хэрэгжилт 100 хувьд хүрсэн байна.	
8	ЗОРИЛТ 4: <i>Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</i>	“Гаалийн байгууллагын 2021-2024 оны стратеги төлөвлөгөө”-ний арга хэмжээг жилийн гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөнд тусгуулах, хэрэгжилтэд хяналт тавих, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийх, эрх зүйн акт, бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилт, байгууллагын үйл ажиллагааг холбогдох дээд шатны байгууллагад тайлагнах, дүгнүүлэх	Гаалийн байгууллагын үйл ажиллагааны үнэлгээгээр	2020 он -“Гаалийн байгууллагын 2016-2020 оны стратеги төлөвлөгөө”-ний хэрэгжих хугацаа 2020 онд дууссан. - Гаалийн байгууллагын 2019 оны үйл ажиллагааны үнэлгээ 90 хувь буюу “Маш сайн”.	2021- 2023 он -Стратеги төлөвлөгөөний дагуу гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг төлөвлөн, эрх зүйн акт, бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтэд хяналт тавин, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, холбогдох дээд шатны байгууллагад тайлагнана. -Стратеги төлөвлөгөөний хэрэгжилтэд хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийнэ. -Байгууллагын үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийн тайланг “А” үнэлгээгээр дүгнүүлсэн байна. 2024 он -Стратеги төлөвлөгөөний дагуу гүйцэтгэлийн төлөвлөгөөг төлөвлөн, эрх зүйн акт, бодлогын баримт бичгийн хэрэгжилтийг хангуулж, хяналт тавин, хяналт-шинжилгээ, үнэлгээ хийж, холбогдох дээд шатны байгууллагад тайлагнана. -Байгууллагын үйл ажиллагааны гүйцэтгэлийн тайланг “А” үнэлгээгээр дүгнүүлсэн байна. -”Гаалийн байгууллагын 2025-2028 оны стратеги төлөвлөгөө”-г оновчтой төлөвлөж, батлуулсан байна.	Үйл ажиллагаа
Ерөнхий чиг үүргийн нэр: Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь гаалийн хууль тогтоомжийг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий төрийн захиргааны байгууллага мөн.						
Үндсэн чиг үүргийн нэр: Гаалийн хилээр нэвтрүүлэх бараа, тээврийн хэрэгсэл, түүний хөдөлгөөнд хяналт тавих;						
9	ЗОРИЛТ 2: <i>Улсын хилээр хууль бусаар бараа, тээврийн хэрэгслийг</i>	Шуурхай удирдлагын төвийг гаалийн хяналт, шалгалтад үр бүтээлтэй	-Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр -Зөрчлийн мэдээлэлд дүн шинжилгээ	2020 он Шуурхай удирдлагын төвийн байр ашиглалтад орж, 14 харьяа гаалийн газар, хороодод телекамер суурилуулсан.	2021 он -Харьяа гаалийн 4 газар, хороодод телекамерийг бүрэн суурилуулж, гаалийн байгууллагын Шуурхай удирдлагын төв, телехяналтын системийг бүрэн ашиглалтад оруулсан байна. -Шуурхай удирдлагын төвийг ашиглан гаалийн хяналт, шалгалтад эрсдэл тооцон, зөрчил илрүүлэх боломжийг	Үйл ажиллагаа

	нэвтрүүлэхтэй тэмцэх,	ашиглах	хийж, нэгдсэн системийг ашиглан илрүүлсэн зөрчлийн тоо, хувиар, -Илрүүлж, шийдвэрлэсэн зөрчилд нөхөн төлүүлсэн татвар, торгуулийн дүн, төгрөгөөр		бүрдүүлсэн байна. 2022 он -Шуурхай удирдлагын төвийг ашиглан гаалийн хяналт, шалгалтад эрсдэл тооцон зөрчил илрүүлсэн байна. -Төрийн бусад байгууллагуудтай хамтран хууль сахиулах үйл ажиллагаанд үр бүтээлтэй ашиглаж эхэлсэн байна. 2023 он -Шуурхай удирдлагын төвийг ашиглан гаалийн хяналт, шалгалтад эрсдэл тооцож, илрүүлсэн зөрчлийн тоо өмнөх оноос 3 хувиар өссөн байна. -Төрийн бусад байгууллагуудтай хамтран хууль сахиулах үйл ажиллагаанд үр бүтээлтэй ашигласан байдал өмнөх оныхоос 3 хувиар өссөн байна. 2024 он -Шуурхай удирдлагын төвийг ашиглан гаалийн хяналт-шалгалтад эрсдэл тооцож, илрүүлсэн зөрчлийн тоо өмнөх оныхоос 3 хувиар өссөн байна. -Төрийн бусад байгууллагуудтай хамтран хууль сахиулах үйл ажиллагаанд үр бүтээлтэй ашигласан тоо өмнөх оныхоос 3 хувиар өссөн байна.	
10	ЗОРИЛТ 1: Олон улсын хууль ёсны худалдааг хөнгөвчлөх, түүний аюулгүй байдлыг хамгаалах,	Гаалийн хяналтад эрсдэл тооцох системийг боловсронгуй болгох	Гаалийн хяналтад эрсдэл тооцох системийг боловсронгуй болгох ажлын хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр, хувиар	2020 он -Гаалийн бүрдүүлэлтийн өмнөх үе шатанд эрсдэл тооцож чадахгүй байна. Бүрдүүлэлтийн өмнөх үе шатанд эрсдэл тооцох арга, аргачлалыг боловсруулан ажиллаж байна. Хэрэгжилт 20 хувьтай байна. -Бүрдүүлэлтийн үе шат: CAIS (RM) нь эрсдэлийн сонгон шалгах программыг ашиглаж, гаалийн бүрдүүлэлтийн үе шатанд эрсдэл тооцож, ажиллаж байна. 2020 оны байдлаар импортын гаалийн бүрдүүлэлтэд эзлэх улаан төлөв 86%, улбар шар төлөв 13%, ногоон төлөв 1%, экспортын гаалийн бүрдүүлэлтэд эзлэх улаан төлөв 21%, улбар шар төлөв 40 %, ногоон төлөв 39% байна. Нийт гаалийн бүрдүүлэлтийн тоо 611792 улаан төлөв 44%, улбар шар	2021 он -Бүрдүүлэлтийн өмнөх үе шатанд эрсдэл тооцох арга, аргачлалыг боловсруулсан байна. -Гаалийн хяналтад эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог боловсронгуй болгох зорилгоор “Гаалийн эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх журам”-ыг шинэчлэн найруулж баталсан байна. -Бичиг баримтын болон бараанд хийх шалгалтаас чөлөөлөх хэмжээг 5 хувиар нэмэгдүүлнэ. -Төмөр зам болон авто замын тээврээр зорчих зорчигчийн мэдээллийг ашиглан эрсдэл тооцох боломжийг бүрдүүлэхийн тулд “Эрсдэлтэй зорчигчийг онолох систем”-ийн хөгжүүлэлтийг хийсэн байна. -Мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх чадавхыг нэмэгдүүлэх зорилгоор Эрсдэлийн удирдлагын программын хөгжүүлэлтийг хийсэн байна. -Аж ахуйн нэгжийн хууль сахилтын түвшинг тодорхойлж, сайжруулах зорилгоор эрсдэлийн удирдлагад суурилсан бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтын тоог өмнөх оны мөн үеэс 5 хувиар нэмэгдүүлсэн байна. 2022 он -Бүрдүүлэлтийн өмнөх үе шатанд бараа ирэхээс өмнө эрсдэл тооцох боломжийг бүрдүүлэх, программын шийдлийг гаргасан байна. -ОХУ-тай солилцох гаалийн мэдүүлэг, рентген зураг, БНХАУ-тай солилцох манифестадад /төмөр замын, агаарын, шуудангийн, автотээврийн төрлөөр/ эрсдэл тооцож эхэлсэн байна.	Үйл ажиллагаа

				<p>төлөв 30%, ногоон төлөв 26% байна. Бараанд хийх шалгалтаас чөлөөлсөн хувь өмнөх оны мөн үеэс 1%-аар буурсан. Хэрэгжилт 55.56 хувьтай байна.</p> <p>-Бүрдүүлэлтийн дараах үе шатанд аудитад суурилсан бичиг баримтын шалгалтыг хийж байна. 2020 онд эрсдэл тооцсоны үр дүнд 55 ААН-ийг бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтад хамруулах саналыг хүргүүлсэн. Үүнээс: 50%-д ААН-д Бүрдүүлэлтийн дараах шалгалт хийгдсэн байна. Хэрэгжилт 20% -тай байна.</p> <p>2019 оны 12 дугаар сарын 05-ны өдрийн ГЕГ-ын даргын А/287 тоот тушаалаар батлагдсан “Гаалийн эрсдэлийн удирдлагыг хэрэгжүүлэх” журмыг мөрдөж байна.</p> <p>Агаарын тээврийн зорчигчийн мэдээллийг урьдчилан авч эрсдэл тооцож байна. Авто болон төмөр замаар зорчих зорчигчийн мэдээллийг урьдчилан авч эрсдэл тооцох тогтолцоо бүрдээгүй байна. Хэрэгжилт 20 хувьтай байна.</p>	<p>-Бичиг баримтын болон бараанд хийх шалгалтаас чөлөөлөх хувь хэмжээг 7 хувиар нэмэгдүүлнэ.</p> <p>-Бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтаар зөрчил илрээгүй, хууль сахилт сайн гэж үнэлэгдсэн аж ахуйн нэгжийг дэмжиж, цаашид авах арга хэмжээний санал боловсруулсан, бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтын тогтолцоог боловсронгуй болгосон байна.</p> <p>2023 он</p> <p>-Бүрдүүлэлтийн өмнөх үе шатны эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгосон байна.</p> <p>-Бүрдүүлэлтийн өмнөх үе шатанд бараа ирэхээс өмнө экспортлогч орны гаалийн байгууллагаас мэдээллийг урьдчилан авдаг тогтолцоог бүрдүүлэх ажлыг эхлүүлсэн байна.</p> <p>-Бичиг баримтын болон бараанд хийх шалгалтаас чөлөөлөх хувь хэмжээг 13 хувиар нэмэгдүүлнэ.</p> <p>-Тодорхой нэр төрлөөр эрсдэлд суурилсан Бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтыг хийж, үр дүнг тооцно.</p> <p>2024 он</p> <p>-Бүрдүүлэлтийн өмнөх үе шатанд мэдээллийг цахимаар солилцож, эрсдэл тооцож, үр дүнг шийдвэр гаргалтад ашигладаг болсон байна.</p> <p>-Бичиг баримтын болон бараанд хийх шалгалтаас чөлөөлөх хувь хэмжээг 30 хувиар нэмэгдүүлнэ.</p> <p>-Худалдааг хөнгөвчлөх чиглэлээр эрсдэлийн удирдлагын хэрэгжилтийг 65 хувьд хүргэнэ.</p> <p>-Аж ахуйн нэгж өөрийн хууль сахилтыг өөрөө үнэлдэг, гаалийн байгууллагатай хууль сахилтыг дэмжих чиглэлээр хамтран ажиллах боломжийг бүрдүүлсэн байна.</p>	
11	<p>ЗОРИЛТ 1: Олон улсын хууль ёсны худалдааг хөнгөвчлөх, түүний аюулгүй байдлыг хамгаалах,</p>	<p>Гаалийн бүрдүүлэлтийн цаг хугацааны судалгаа хийх арга зүйг боловсронгуй болгон, бүрдүүлэлтийн цаг хугацааг бууруулах үйл ажиллагааг зохион байгуулах</p>	<p>-Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр</p> <p>-Гаалийн хяналт, бүрдүүлэлтэд зарцуулах хугацаа, хувиар</p> <p>-Төлөвлөгөөний хэрэгжилт, хувиар</p>	<p>2020 он</p> <p>2019 оны Гаалийн бүрдүүлэлтийн цаг хугацааны судалгаагаар:</p> <p>1.АВТО - ИМПОРТ</p> <p>1.1. Хилийн боомт болон гүний терминалын цагийг багтаасан дундаж хугацаа - 3 өдөр 12 цаг 7 минут;</p> <p>1.1.1.Алтанбулаг хилийн боомт – Монгол Транс терминал - 6 өдөр 15 цаг 7 минут;</p> <p>1.1.2.Замын-Үүд хилийн боомт – Монгол Транс терминал - 3 өдөр 1 цаг 12 минут;</p>	<p>2021 он</p> <p>-Гаалийн бүрдүүлэлтийн цаг хугацааг бууруулах судалгаанд дүн шинжилгээ хийсэн байна.</p> <p>-Дүн шинжилгээнд үндэслэн бүрдүүлэлтийн цаг хугацааг бууруулах төлөвлөгөөг боловсруулсан байна.</p> <p>2022 он</p> <p>-2019 оны Гаалийн бүрдүүлэлтийн цаг хугацааны судалгааны дүн шинжилгээнд үндэслэн боловсруулсан бүрдүүлэлтийн цаг хугацааг бууруулах төлөвлөгөөний биелэлтийн 30 хүртэлх хувийг хэрэгжүүлнэ.</p> <p>2023 он</p> <p>-2019 оны Гаалийн бүрдүүлэлтийн цаг хугацааны судалгааны дүн шинжилгээнд үндэслэн боловсруулсан бүрдүүлэлтийн цаг хугацааг бууруулах төлөвлөгөөний биелэлтийг 100 хувь</p>	<p>Үйл ажиллагаа</p>

			<p>1.2. Хилийн боомт дээрх дундаж хугацаа (хил дээр олгосон) 16 цаг 52 минут; 1.2.1.Замын-Үүд хилийн боомт - 18 цаг 25 минут; 1.2.2.Алтанбулаг хилийн боомт -7 цаг 50 минут; 1.2.3.Цагааннуур хилийн боомт - 6 цаг 23 минут; 1.3. Гүний терминалын нийт дундаж хугацаа (Монгол Транс гүний терминалд эзэнд нь олгосон) - 1 өдөр 2 цаг 58 минут;</p> <p>2.АВТО - ЭКСПОРТ 2.1. Хилийн боомтоос гаргах экспортын дундаж хугацаа - 5 цаг 20 минут; 2.1.1.Цагааннуур хилийн боомтоос гаргах экспорт - 2 цаг 26 минут; 2.1.2. Замын-Үүд хилийн боомтоос гаргах экспорт - 5 цаг 27 минут; 2.2. Гүний терминалаас ачигдсан экспортын бараанд хилийн боомтод зарцуулсан дундаж хугацаа - 6 цаг 14 минут; 2.3. Авто замаарх “захиалга дуудлага” –н экспортын гүний терминалын дундаж хугацаа - 2 өдөр 12 цаг 37 минут;</p> <p>3.ТӨМӨР ЗАМ - ИМПОРТ 3.1. Хилийн боомт ба гүний терминалыг багтаасан дундаж хугацаа (АБТЭМА) - 4 өдөр 20 цаг 10 минут; 3.1.1. Замын-Үүд – АБТЭМА - 4 өдөр 16 цаг 18 минут; 3.1.2. Сүхбаатар – АБТЭМА - 5 өдөр 19 минут; 3.2. Хилийн боомт дахь дундаж хугацаа - 1 өдөр 2 цаг 57 минут; 3.2.1. Замын-Үүд хилийн боомт - 1 өдөр 13 цаг 26 минут;</p>	<p>хэрэгжүүлнэ. -Дэлхийн гаалийн байгууллагын Бүрдүүлэлтийн цаг хугацааны стандартаар Гаалийн бүрдүүлэлтийн цаг хугацааны судалгааг хийх бэлтгэл ажлыг хангасан байна.</p> <p>2024 он -Гаалийн бүрдүүлэлтийн цаг хугацааны судалгааг хийж дуусгасан, тайлан гарсан байна. -2019 онтой харьцуулахад бүрдүүлэлтэд зарцуулах хугацаа 5 хувиар буурсан байна.</p>	
--	--	--	--	---	--

			<p>3.2.2. Сүхбаатар хилийн боомт - 14 цаг 28 минут;</p> <p>3.3. АБТЭМА гүний терминалд дундаж хугацаа - 2 өдөр 5 цаг 51 минут;</p> <p>3.3.1. Замын-Үүд өртөөнөөс төмөр замаар - 2 өдөр 9 минут;</p> <p>3.3.2. Сүхбаатар өртөөнөөс төмөр замаар - 2 өдөр 16 цаг 47 минут;</p> <p>4. ШИЛЖҮҮЛЭН АЧИЛТ ХИЙГДЭЖ АВТОМАШИНААР ОРЖ ИРСЭН ЧИНГЭЛЭГ ТӨМӨР ЗАМААР ШИЛЖҮҮЛЭН ТӨМӨР ЗАМААР ШИЛЖҮҮЛЭН АЧИГДАХ – ХИЛИЙН БООМТ</p> <p>4.1. Хилийн боомт гүний терминалын цагийг багтаасан дундаж хугацаа (АБТ ЭМА) - 3 өдөр 40 минут;</p> <p>4.2. Хилийн боомтын дундаж хугацаа - 1 өдөр 16 цаг 40 минут;</p> <p>4.3. АБТЭМА гүний терминал дундаж хугацаа - 19 цаг 52 минут;</p> <p>5. АГААРЫН ТЭЭВЭР - ИМПОРТ</p> <p>5.1. Хилийн Буянт-Ухаа боомт дахь дундаж хугацаа - 2 өдөр 12 цаг 32 минут;</p> <p>6. АГААРЫН ТЭЭВЭР – ЭКСПОРТ</p> <p>6.1. Хилийн Буянт-Ухаа боомт дахь дундаж хугацаа - 18 цаг 25 минут;</p> <p>6.2.Захиалга дуудлагын экспортын нийт дундаж хугацаа гүний терминал ба хилийн боомтыг оролцуулан 4 өдөр 20 цаг 35 минут;</p> <p>7.ЦХС+ТӨРИЙН БУСАД БАЙГУУЛЛАГА/ЗӨВШӨӨРӨЛ , ЛИЦЕНЗ</p> <p>7.1.Зөвшөөрөл/лиценз авахад шаардлагатай нийт дундаж</p>	
--	--	--	---	--

				хугацаа - 11 цаг 56 минут; 7.1.1.Мал эмнэлгийн ерөнхий газар - 2 өдөр 2 цаг 16 минут; 7.1.2.Мэргэжлийн хяналтын ерөнхий газар - 14 цаг 54 минут; 7.1.3.Монгол Улсын Стандартчилал, хэмжил зүйн газар -28 минут; 7.1.4.Монгол Улсын Үндэсний Худалдаа Аж Үйлдвэрийн Танхим -33 минут зарцуулсан байна.		
12	ЗОРИЛТ 4: <i>Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</i>	Эрэлч нохойн сургалтын төвийн үйл ажиллагааг өргөжүүлэх, албаны эрэлч нохойн ашиглалтыг нэмэгдүүлэх	-Албаны эрэлч нохойн тоо, -Эрэлч нохой хариуцсан гаалийн улсын байцаагчийн тоо, -Илрүүлсэн зөрчлийн тоо, -Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	2020 он -Эрэлч нохойн тоо 19, эрэлч нохой хариуцсан гаалийн улсын байцаагч 16 байгаа нь гаалийн хяналт, шалгалтын тасралтгүй үйл ажиллагааг явуулахад хангалтгүй үзүүлэлт юм. Орон тоо хангалтгүй байгаагаас шалтгаалж, 1 нохойнд оногдох ажлын ачаалал нэмэгдэж, үр дүн буурдаг. -Сүүлийн 4 жилийн дундаж үзүүлэлтээр эрэлч нохой ашиглан илрүүлсэн захиргааны зөрчил 74 байгаа бол эрүүгийн шинжтэй зөрчил 4 байна.	2021 он -Эрэлч нохойн тоог 15-аар нэмэгдүүлнэ. -Эрэлч нохой хариуцсан гаалийн улсын байцаагчийн тоог 15-аар нэмэгдсэн байна. -Эрэлч нохойг гаалийн хяналт, шалгалтад ашиглаж, зөрчил илрүүлэлтийг өмнөх оны мөн үеэс 5 хувиар нэмэгдүүлнэ. -Хөшигийн хөндийд баригдаж байгаа Эрэлч нохойн сургалтын төвийн шинэ барилгын ажилд санал хүргүүлсэн, Эрэлч нохойн сургалтын төвийн шинэ барилгыг хүлээн авсан байна. 2022 он -Эрэлч нохойн тоог 5-аар нэмэгдүүлж, нийт 39 эрэлч нохойтой болно. -Эрэлч нохой хариуцсан гаалийн улсын байцаагчийн тоог 5-аар нэмэгдүүлж, сургана. -Эрэлч нохойг гаалийн хяналт, шалгалтад ашиглаж, зөрчил илрүүлэлтийг өмнөх оны мөн үеэс 5 хувиар нэмэгдүүлнэ. -Хөшигийн хөндийн Эрэлч нохойн сургалтын төвийн үйл ажиллагаа хэвийн явагдаж эхэлсэн байна. 2023 он -Эрэлч нохойн тоог 5-аар нэмэгдүүлж, нийт 44 эрэлч нохойтой болно. -Эрэлч нохой хариуцсан гаалийн улсын байцаагчийн тоог 5-аар нэмэгдүүлж, сургана. -Эрэлч нохойг гаалийн хяналт, шалгалтад ашиглаж, зөрчил илрүүлэлтийг өмнөх оны мөн үеэс 5 хувиар нэмэгдүүлнэ. 2024 он -Эрэлч нохойн тоог 5-аар нэмэгдүүлж, нийт 49 эрэлч нохойтой болно. -Эрэлч нохой хариуцсан гаалийн улсын байцаагчийн тоог 5-аар нэмэгдүүлж, сургана. -Эрэлч нохойг гаалийн хяналт, шалгалтад ашиглаж, зөрчил	Урсгал зардал

					илрүүлэлтийг өмнөх оны мөн үеэс 5 хувиар нэмэгдүүлнэ.	
<i>Ерөнхий чиг үүргийн нэр:</i> Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь гаалийн хууль тогтоомжийг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий төрийн захиргааны байгууллага мөн.						
<i>Үндсэн чиг үүргийн нэр:</i> Гаалийн бүрдүүлэлт хийж, гаалийн болон бусад татвар, хураамжийг ногдуулах, хураах, албадан хураах, тэдгээрт хяналт тавих;						
13	<i>ЗОРИЛТ 3: Улсын төсвийн орлогыг шударга, үр ашигтай, үр дүнтэй бүрдүүлэх,</i>	Улсын төсвийн гаалийн орлогыг хууль тогтоомжийн хүрээнд үр дүнтэй бүрдүүлэх	Төсвийн орлогын төлөвлөгөөний биелэлт төгрөгөөр, хувиар	2020 он Жил бүрийн төсвийн орлогын төлөвлөгөө ойролцоогоор 20 орчим хувиар өсдөг. Сүүлийн 4 жил төлөвлөгөөг тогтмол давуулан биелүүлсэн. Гаалийн байгууллага нь улсын төсөвт 2020 оны жилийн эцсийн байдлаар 3024.6 тэрбум төгрөгийн орлого оруулах төлөвлөгөөтэйгөөс урьдчилсан байдлаар 2891.8 тэрбум төгрөг оруулж, 95.6 хувийн гүйцэтгэлтэй байна.	2021 он -Төсвийн тухай хуульд заасан гаалийн байгууллагын улсын төсөвт орлогын төлөвлөгөөг биелүүлсэн байна. Гүйцэтгэл 100 хувьтай байна. 2022 он -Төсвийн тухай хуульд заасан гаалийн байгууллагын улсын төсөвт орлогын төлөвлөгөөг биелүүлсэн байна. Гүйцэтгэл 100 хувьтай байна. 2023 он -Төсвийн тухай хуульд заасан гаалийн байгууллагын улсын төсөвт орлогын төлөвлөгөөг биелүүлсэн байна. Гүйцэтгэл 100 хувьтай байна. 2024 он -Төсвийн тухай хуульд заасан гаалийн байгууллагын улсын төсөвт орлогын төлөвлөгөөг биелүүлсэн байна. Гүйцэтгэл 100 хувьтай байна.	Үйл ажиллагаа
14	<i>ЗОРИЛТ 3: Улсын төсвийн орлогыг шударга, үр ашигтай, үр дүнтэй бүрдүүлэх,</i>	Барааны гарал үүсэл, тарифын хөнгөлөлтийг хэрэгжүүлэх	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	2020 он Монгол Улсын Япон Улстай байгуулсан “Эдийн засгийн түншлэлийн тухай хэлэлцээр” –ийн Барааны худалдаа, гарал үүслийн дүрэм, гаалийн үйл ажиллагаа, дэд хэлэлцээрүүдийг хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.	2021 он Ази Номхон далайн худалдааны хэлэлцээрийн барааны гарал үүсэл, тарифын хөнгөлөлтийг хэрэгжүүлж эхэлсэн байна. Гаалийн хууль тогтоомжид Эдийн засгийн түншлэлийн тухай хэлэлцээр болон Ази Номхон далайн худалдааны хэлэлцээрийн барааны гарал үүсэл, тарифын хөнгөлөлтийн заалтыг нийцүүлэн хэрэгжүүлнэ.	Үйл ажиллагаа
15	<i>ЗОРИЛТ 3: Улсын төсвийн орлогыг шударга, үр ашигтай, үр дүнтэй бүрдүүлэх,</i>	“Чөлөөт худалдааны хэлэлцээр” байгуулах талаар судалгаанд оролцох	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	2020 он -БНСУ-тай “Чөлөөт худалдааны хэлэлцээр” байгуулах талаар судалгаа хийгдсэн.	2021 он -БНСУ-тай “Чөлөөт худалдааны хэлэлцээр” байгуулах судалгаанд оролцсон байна. -Евроазийн Эдийн Засгийн Холбоотой “Чөлөөт худалдааны хэлэлцээр” байгуулах талаарх судалгаанд оролцсон байна. 2022 он Монгол Улс, Евроазийн Эдийн Засгийн Холбоо хооронд “Чөлөөт худалдааны хэлэлцээр” байгуулах судалгаанд оролцсон байна. 2023 он Монгол Улс, Евроазийн Эдийн Засгийн холбоо хооронд “Чөлөөт худалдааны хэлэлцээр” байгуулах судалгаанд оролцсон байна.	Үйл ажиллагаа
16	<i>ЗОРИЛТ 3: Улсын төсвийн</i>	Импортын барааны	-Албан бичгийн тоо,	2020 он -Тайлант хугацаанд тус газарт	2021 он -Гадаад орны засгийн газар, олон улсын хандивлагч	Үйл ажиллагаа

	<p>орлогыг шударга, үр ашигтай, үр дүнтэй бүрдүүлэх,</p>	<p>гаалийн болон бусад татварын чөлөөлөлтийн үйл ажиллагааг цахим хэлбэрт үе шаттайгаар шилжүүлэн хялбарчлах</p>	<p>-Татварын чөлөөлөлт эдлэхтэй холбоотой хугацаа, хоногоор</p>	<p>татвараас чөлөөлүүлэх тухай хүсэлт ирүүлсэн нийт 499 албан бичгийг судлан хариуг төлөвлөн, боловсруулж, Дэд даргын хэмжээнд шийдвэрлүүлэн ажилласан байна. Үүнээс: Засгийн газар хоорондын болон хандивлагч байгууллагын тусламжийн 172 албан бичиг, Засгийн газрын зээлийн 198 албан бичиг, бусад татварын чөлөөлөлтийн кодоор нийт 129 албан бичгийг харьяа гаалийн газар, хороодод хүргүүлэн татварын чөлөөлөлтийг эдлүүлэн ажилласан.</p> <p>Үүнээс: Татварын чөлөөлөлт эдлэхээр хүсэлт ирүүлснээс хойш татварын чөлөөлөлтийн бичиг гаргах хугацаа бичиг баримтын бүрдлээс шалтгаалж, Гаалийн ерөнхий газарт ажлын 3 хоногт, Гаалийн ерөнхий газраас явуулсан бичиг тухайн газар, хороонд хүрч, бүрдүүлэлт хийж эхлэх хүртэл 3 хоногийн хугацааг зарцуулдаг. Нийт 6 хоног зарцуулдаг.</p> <p>-Дэлхийн банкны санхүүжилтээр Сангийн яаманд хэрэгжүүлж буй “Төсвийн санхүүгийн удирдлагын ил тод, үр ашигтай байдал” төслийн хүрээнд гадаад орны засгийн газар, хандивлагч олон улсын байгууллагын зээл, тусламжийн хүрээнд гаалийн болон бусад албан татвараас чөлөөлөх барааны бүртгэлийн хуудас болон бусад дагалдах бичиг баримтыг цахимаар илгээх, хүлээн авах ажлыг 2020 онд эхлүүлсэн. Үүний үр дүнд Сангийн яамны Бүртгэлийн хуудсыг CAIS-аар</p>	<p>байгууллагын зээл, тусламжийн гэрээний дагуу гаалийн болон бусад албан татвараас чөлөөлөлтэй холбоотой үйл ажиллагааг хялбарчлах үүднээс төсөл хэрэгжүүлэх төрийн захиргааны төв байгууллагаас ирүүлэх албан хүсэлт, Сангийн яамны бүртгэлийн хуудсыг цахимаар хүлээн авах, харьяа гаалийн газар, хороодод цахимаар илгээх ажлыг зохион байгуулж ажиллана.</p> <p>Үүний үр дүнд Гаалийн болон бусад татварын чөлөөлөлттэй холбоотой 200 албан бичгийг харьяа гаалийн газар, хороодод хүргүүлж, татварын чөлөөлөлтийг эдлүүлэн албан бичгийн тоог бууруулна.</p> <p>-Мөн татварын чөлөөлөлт эдлэх хүсэлт ирүүлснээс хойш татварын чөлөөлөлтийн бичиг гаргах хугацаа нь бичиг баримтын бүрдлээс шалтгаалж, ажлын 1 хоногт, Гаалийн ерөнхий газраас явуулсан бичиг тухайн газар, хороонд хүрч, бүрдүүлэлт хийж эхлэх хүртэл 3 хоногийн хугацаа зарцуулж, хугацааг 2 хоногоор бууруулна.</p>	
				<p>2022 он</p> <p>-Гаалийн ерөнхий газраас олгодог татварын чөлөөлөлт эдлэх зөвшөөрлийн бичиг баримтыг үе шаттайгаар цахим хэлбэрт оруулан ажилласан байна. Үүний үр дүнд татварын чөлөөлөлттэй холбоотой 100 албан бичгийг харьяа гаалийн газар, хороодод хүргүүлж, татварын чөлөөлөлтийг эдлүүлэн албан бичгийн тоог бууруулна.</p> <p>-Татварын чөлөөлөлт эдлэхээр хүсэлт ирүүлснээс хойш татварын чөлөөлөлтийн бичиг гаргах хугацаа бичиг баримтын бүрдлээс шалтгаалж, ажлын 1 хоногт, Гаалийн ерөнхий газраас явуулсан бичиг тухайн газар, хороонд хүрч, бүрдүүлэлт хийж эхлэх хүртэл 2 хоногийн хугацаа зарцуулж, хугацааг 1 хоногоор бууруулна.</p>		

17	<p>ЗОРИЛТ 3: Улсын төсвийн орлогыг шударга, үр ашигтай, үр дүнтэй бүрдүүлэх,</p>	<p>Гадаад худалдаанд оролцогч аж ахуйн нэгж, байгууллагад эрсдэлийн удирдлагад суурилсан бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтыг хийх</p>	<p>-Бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтад хамруулсан аж ахуйн нэгжийн тоо, -Бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтаар улсын төсөвт төвлөрүүлсэн мөнгөн дүн, төгрөгөөр,</p>	<p>хүлээн авах боломж бүрдсэн. 2017-2020 он -Сүүлийн 4 жилийн дунджаар нэг жилд 23 аж ахуйн нэгжид бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтыг хийсэн бөгөөд 9,578.6 сая тэрбум төгрөгийг улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна.</p>	<p>2021 он -110 аж ахуйн нэгж, байгууллагад бүрдүүлэлтийн дараах шалгалт хийж, үнэлэлт, дүгнэлт өгөн, илэрсэн зөрчилд хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэж, улсын төсөвт 3.3 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлэн ажилласан байна. 2022 он -130 аж ахуйн нэгж, байгууллагад бүрдүүлэлтийн дараах шалгалт хийж, үнэлэлт, дүгнэлт өгөн, илэрсэн зөрчилд хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэж, улсын төсөвт 3.6 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлэн ажилласан байна. 2023 он -140 аж ахуйн нэгж, байгууллагад бүрдүүлэлтийн дараах шалгалт хийж, үнэлэлт, дүгнэлт өгөн, илэрсэн зөрчилд хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэж, улсын төсөвт 3.8 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлэн ажилласан байна. 2024 он -143 аж ахуйн нэгж, байгууллагад бүрдүүлэлтийн дараах шалгалт хийж, үнэлэлт, дүгнэлт өгөн, илэрсэн зөрчилд хуулийн дагуу хариуцлага хүлээлгэж, улсын төсөвт 4 тэрбум төгрөгийг төвлөрүүлэн ажилласан байна.</p>	Үйл ажиллагаа
18	<p>ЗОРИЛТ 2: Улсын хилээр хууль бусаар бараа, тээврийн хэрэгслийг нэвтрүүлэхтэй тэмцэх,</p>	<p>Дэлхийн гаалийн байгууллагаас Барааг тодорхойлох, кодлох уялдуулсан систем /БТКУС/-ийн Жагсаалт, Тайлбар бичигт оруулах 2022 оны нэмэлт, өөрчлөлтийг хэрэгжүүлэх</p>	<p>Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр</p>	<p>2020 он -Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2016 оны 12 дугаар сарын 22-ны өдрийн А/96 дугаар тушаалаар Дэлхийн гаалийн байгууллагаас БТКУС-ийн Жагсаалтад оруулсан 2017 оны 242 багц нэмэлт, өөрчлөлтийг баталсан. -Гаалийн ерөнхий газрын даргын 2017 оны 12 дугаар сарын 22-ны өдрийн А/300 дугаар тушаалаар БТКУС-д үндэслэсэн гадаад худалдааны барааны ангиллын жагсаалтыг шинэчлэн баталсан. -2019 онд БТКУС-ийн Тайлбар бичгийн 5 боть хэвлэгдсэн.</p>	<p>2021 он БТКУС-ийн Жагсаалтад оруулах 10 хэсэг, 68 бүлэгт хамаарах нийт 351 багц нэмэлт, өөрчлөлтийг англи хэлнээс орчуулж, үндэсний кодод оруулах нэмэлт, өөрчлөлтийг Гаалийн ерөнхий газрын даргын тушаалаар батлуулж, эрхзүйн актын нэгдсэн санд бүртгүүлсэн байна. 2022 он БТКУС-д үндэслэсэн гадаад худалдааны барааны ангиллын жагсаалтад 2017-2021 онд үндэсний кодод оруулсан нэмэлт, өөрчлөлт болон Дэлхийн гаалийн байгууллагаас оруулсан 2022 оны нэмэлт, өөрчлөлтийг тусган шинэчлэн хэвлүүлнэ. 2023 он БТКУС-ийн Тайлбар бичигт оруулсан нэмэлт, өөрчлөлтийн орчуулга, редактор, хэвлэлийн файлыг бэлтгэж, хэвлүүлнэ.</p>	Урсгал зардал

19	<i>ЗОРИЛТ 2: Улсын хилээр хууль бусаар бараа, тээрийн хэрэгслийг нэвтрүүлэхтэй тэмцэх,</i>	Дэлхийн гаалийн байгууллагын Уялдуулсан системийн хорооны шийдвэрийг орчуулах, шийдвэрийн сан бий болгох	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	2020 он Дэлхийн гаалийн байгууллагын уялдуулсан системийн хорооны 1000 гаруй барааны ангиллын шийдвэрийн сан англи хэл дээр байдаг бөгөөд монгол хэл дээр орчуулагдаагүй байна.	2021 он -Дэлхийн гаалийн байгууллагын уялдуулсан системийн хорооны шийдвэрүүдээс 50 шийдвэрийг сонгон орчуулсан байна. -Орчуулсан мэдээлэл, шийдвэрийг CAIS программын “Уялдуулсан системийн хорооны шийдвэрийн сан”-д оруулж, гаалийн хяналт, бүрдүүлэлтэд ашиглах боломж бүрдсэн байна. 2022 он Уялдуулсан системийн хорооны шийдвэрийг орчуулан, шийдвэрийн санг баяжуулах, гаалийн хяналт, бүрдүүлэлтэд ашиглах ажлыг хэвшүүлсэн байна.	Үйл ажиллагаа
20	<i>ЗОРИЛТ 2: Улсын хилээр хууль бусаар бараа, тээрийн хэрэгслийг нэвтрүүлэхтэй тэмцэх,</i>	Дэлхийн худалдааны байгууллагын “Гаалийн үнэлгээний хэлэлцээр” болон гаалийн үнэлгээтэй холбоотой хууль, тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангаж, гаалийн үнийн хяналтыг оновчтой зохион байгуулах	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	2020 он Гаалийн тухай хууль, Гаалийн татвар, гаалийн тарифын тухай хуулийг мөрдлөг болгон гаалийн үнийн хяналтыг зохион байгуулдаг.	2021 он -Гаалийн үнийн талаар төрөлжсөн судалгаа хийсэн байна. -Зарим нэр төрлийн барааны гаалийн үнийн эрсдэлийн шалгуур үзүүлэлтийг боловсруулж, программд оруулан туршиж эхэлсэн байна. 2022 он Захиргаа, дотоод ажлын систем программын үнийн мэдээллийн сангийн дэд цэсийг хөгжүүлэх ажлыг эхлүүлж, зарим нэр төрлийн барааны “Үнийн мэдээллийн бааз” бүрдүүлэх ажлыг автоматжуулж эхэлсэн байна. Гаалийн үнэлгээтэй холбоотой хууль, тогтоомжийг боловсронгуй болгох зорилгоор бусад орны туршлагыг судалсан байна. 2023 он -Гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжийн импортын болон экспортын зарим бараанд гаалийн үнийн хяналтын зорилгоор шилжих үнийн судалгааг хийсэн байна. -Дэлхийн худалдааны байгууллагын гаалийн үнийн хэлэлцээр болон бодлогын бичиг баримттай уялдуулан гаалийн үнэлгээтэй холбоотой хууль, тогтоомжийг боловсронгуй болгосон байна. -Гаалийн үнийн хяналтын зорилгоор бусад улсын гаалийн байгууллагуудтай хамтран ажиллах, үнийн мэдээлэл солилцох ажлыг эхлүүлсэн байна. 2024 он Эрсдэл тооцох системд үндэслэн гаалийн үнийн хяналтыг оновчтой зохион байгуулах, гаалийн үнийн хяналтын тогтолцоонд шинэ хандлага төлөвшүүлсэн байна. Гаалийн үнийн хяналтыг цахимжуулах боломжийг судалж эхэлсэн байна.	Үйл ажиллагаа

21	<p>ЗОРИЛТ 1: Олон улсын хууль ёсны худалдааг хөнгөвчлөх, түүний аюулгүй байдлыг хамгаалах,</p>	<p>Итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгжийн хөтөлбөрийг олон улсын стандартын дагуу бүрэн хэрэгжүүлэх, хөтөлбөрийн хүрээнд байгуулсан “Харилцан хүлээн зөвшөөрөх хэлэлцээр”-ийг хэрэгжүүлэх ажлыг эрчимжүүлэх</p>	<p>-Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр, -Туршилт хийсэн болон шалгаруулсан аж ахуйн нэгжийн тоогоор</p>	<p>2020 он -Хэлэлцээр байгуулах бэлтгэл ажлын хүрээнд үндэсний хэмжээний үйлдвэрлэгч, экспортлогч 2 аж ахуйн нэгжийн байр, агуулахад хамтарсан үнэлгээ, баталгаажуулалт хийгдсэний үр дүнд БНХАУ болон БНСУ-ын гаалийн байгууллага Монголын гаалийн байгууллагын Итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгжийн хөтөлбөрийг хүлээн зөвшөөрч, Харилцан хүлээн зөвшөөрөх хэлэлцээр байгуулсан. Програмын хөгжүүлэлт болон эрх зүйн орчин хангалтгүй. -БНХАУ болон БНСУ-ын гаалийн байгууллага Монгол Улсын гаалийн байгууллагын Итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгжийн хөтөлбөрийг хүлээн зөвшөөрч, “Харилцан хүлээн зөвшөөрөх хэлэлцээр” байгуулсан. Цаашид “Харилцан хүлээн зөвшөөрөх хэлэлцээр” байгуулах орны тоог нэмэгдүүлэх шаардлагатай. -Итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгжийн үнэлгээ, баталгаажуулалт хийх 3 ААН-д туршилтыг хийсэн. /АПУ ХХК, Говь ХК, Эрдэнэт үйлдвэр УУГ/ Гаалийн байгууллагаас Итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгжийн эрх олгоогүй байна.</p>	<p>2021 он Итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгжийн хөтөлбөрийн хүрээнд итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгжид үзүүлэх хөнгөлөлтийг хэрэгжүүлэх боломжийг бүрдүүлэх зорилгоор “Итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгжийн программ”-ыг боловсруулан, нэвтрүүлсэн байна. -Итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгжийн хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлын хүрээнд “Импорт, экспортын үйл ажиллагаа эрхэлдэг аж ахуйн нэгжид гаалийн итгэмжлэл олгох тухай журам”-ыг батлуулж, хөтөлбөрийг олон улсын стандартын дагуу хэрэгжүүлсэн байна. -Итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгжийн үнэлгээ, баталгаажуулалт хийх 1 ААН-д туршилтыг хийсэн байна. -БНХАУ болон БНСУ-тай байгуулсан “Харилцан хүлээн зөвшөөрөх хэлэлцээр”-ийг хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажлыг хангасан байна. 2022 он -“Харилцан хүлээн зөвшөөрөх хэлэлцээр” байгуулах орны тоог нэмэгдүүлэх талаар судалгаа хийсэн байна. -Итгэмжлэгдсэн 1-2 аж ахуйн нэгжийг шалгаруулсан байна. 2023 он -Итгэмжлэгдсэн аж ахуйн нэгжийн хөтөлбөрийн хүрээнд байгуулсан “Харилцан хүлээн зөвшөөрөх хэлэлцээр”-ийг хэрэгжүүлж, үр дүнг тооцсон байна. -Итгэмжлэгдсэн 1-2 аж ахуйн нэгжийг шалгаруулсан байна. 2024 он -Гаалийн итгэмжлэлийг гадаад худалдаанд оролцогчдын бусад төрлөөр олгох ажлыг зохион байгуулсан байна. “Харилцан хүлээн зөвшөөрөх хэлэлцээр” байгуулах орны тоог 1-2-оор нэмэгдүүлсэн байна. -Итгэмжлэгдсэн 1-2 аж ахуйн нэгжийг шалгаруулсан байна.</p>	Үйл ажиллагаа
22	<p>ЗОРИЛТ 1: Олон улсын хууль ёсны худалдааг хөнгөвчлөх, түүний аюулгүй байдлыг хамгаалах,</p>	<p>Гаалийн байгууллагад барааг мэдүүлэх үйл ажиллагааг хялбаршуулах зорилгоор цахимаар өөрөө мэдүүлэх программыг</p>	<p>Хэрэгжилт, хувиар, гүйцэтгэлээр</p>	<p>2020 он -Интернэт бүрдүүлэлтийн эрх авч, мэдүүлж буй 96 аж ахуйн нэгжийн 239812 мэдүүлгээр 2020 онд бүрдүүлэлт хийгдсэн нь нийт бүрдүүлэлтийн 36.7 хувийг эзэлж байна. -Цахимаар өөрөө мэдүүлэх программыг туршсан. Цахимаар өөрөө мэдүүлэх түр</p>	<p>2021 он -Аж ахуйн нэгж, иргэн өөрөө бараагаа гаалийн байгууллагад мэдүүлэх боломжийг нэмэгдүүлж, нийт мэдүүлэгт эзлэх хувийг өмнөх оны мөн үеэс 3 хувиар нэмэгдүүлнэ. -Цахимаар өөрөө мэдүүлэх программыг иргэд, аж ахуйн нэгжүүдэд сурталчилсан, 2021 оноос нэвтрүүлж эхэлсэн байна. 2022 он Экспортын бүрдүүлэлтийг цахимаар өөрөө мэдүүлэх хэлбэрт шилжүүлнэ.</p>	Үйл ажиллагаа

		нэвтрүүлэх		зааврын төслийг боловсруулсан.		
23	<i>ЗОРИЛТ 1: Олон улсын хууль ёсны худалдааг хөнгөвчлөх, түүний аюулгүй байдлыг хамгаалах,</i>	Барааны урьдчилсан шийдвэр гаргах механизмыг боловсронгуй болгох	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	2020 он -“Барааны ангиллын код”-ыг урьдчилан тодорхойлох журмын дагуу 2019 онд 7, 2020 онд 6 шийдвэр гаргасан. -Гарал үүслийн дүрмийг Гаалийн тариф, гаалийн татварын тухай хуулийн 27.3 дахь хэсэгт заасны зүйлд заасны дагуу журмын төсөл боловсруулсан, батлагдаагүй. -Гаалийн үнийг урьдчилан тодорхойлох асуудлыг Дэлхийн худалдааны байгууллагын “Үнэлгээний хэлэлцээр”-т болно гэж тусгасан боловч хэрэгжүүлэхэд хүндрэлтэй.	2021 он -“Барааны ангиллын кодыг урьдчилан тодорхойлох журам”-д нэмэлт, өөрчлөлт оруулж, батлуулсан, хэрэгжилтийг хангаж эхэлсэн байна. -Барааны ангиллын кодыг урьдчилан тодорхойлуулсан шийдвэрийн санг үүсгэсэн байна. -Барааны ангилал, гарал үүслийг урьдчилан тодорхойлох нэгжийн хүний нөөцийн чадавхыг бэхжүүлнэ.	Үйл ажиллагаа
24	<i>ЗОРИЛТ 4: Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</i>	Гаалийн хяналт, бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагаанд “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем”-ийг ашиглах	Хэрэгжилт, хувиар	2020 он 2019 оны 03 дугаар сарын 27-ны өдрөөс эхлэн импортын Онцгой албан татвартай бараа, экспортын 17 аж ахуйн нэгжийн бүх барааны мэдээллийг мэдүүлэг баталгаажих бүрд “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем” рүү илгээж эхэлсэн. Импортын автомашины бүрдүүлэлтийн үед CAIS системээс баркод үүсгэж, “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем” рүү илгээдэг болгох хөгжүүлэлтийг хийж, нэвтрүүлсэн. Бензин, нефтийн бүтээгдэхүүн болон экспортын бүтээгдэхүүнүүдийг CAIS системээс баркод үүсгэж, “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем” рүү илгээдэг болгох хөгжүүлэлтийг хийж, нэвтрүүлсэн. 2020 оны 04 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем” нь албан	2021 он -Ашигт малтмалын экспортын гэрээг “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем”-д бүртгэн, гаалийн бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагаанд 100 хувь ашигласан байна. -Экспорт, импортын бүх барааг гаалийн бүрдүүлэлтийн систем эсхүл “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем” -ээс баркоджуулан эцсийн хэрэглэгч хүртэл бүртгэл хөтөлж, “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем”-ийг бүх аж ахуйн нэгж, иргэд бүрэн ашиглаж эхэлсэн байна. -Нөхөн бүрдүүлэлт хийсэн биет барааны мэдээллийг тухай бүр “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем”-д оруулж, улсын төсөвт оруулсан үнийн дүн өнгөрсөн оны суурь түвшингөөс 5-аас дээш хувиар өссөн байна. 2022 он -“Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем”-ээс гаалийн мэдүүлэг тус бүрээр барааны борлуулалтын мэдээг авч, гаалийн хяналт, шалгалтад болон бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтад ашиглаж, илрүүлсэн зөрчлийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 5 хувиар өссөн байна. -Экспорт, импортын бүх барааг гаалийн бүрдүүлэлтийн систем эсхүл “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем”-ээс баркоджуулан эцсийн хэрэглэгч хүртэл бүртгэл хөтөлж, “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем” -ийг бүх аж ахуйн нэгж, иргэд бүрэн ашигласан байна. -“Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем”-д оруулсан мэдээллийг ашиглаж, Бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтаар зөрчил илрүүлсэн байна.	Үйл ажиллагаа

			<p>ёсоор ажиллаж эхэлсэн. Энэ үед импортын онцгой албан татвартай бараа, экспортын бүх аж ахуйн нэгжийн бүх төрлийн барааны гаалийн мэдүүлгийг “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем” рүү илгээдэг болсон.</p> <p>Эрүүл мэндийн яамны LICEMED системтэй холбогдож, Эм, эмнэлгийн бүтээгдэхүүний зураасан кодын санг авч, импортын эм, эмнэлгийн бүтээгдэхүүний мэдүүлэгт зураасан кодыг оруулдаг болсон.</p> <p>2020 оны 08 дугаар сарын 01-ний өдрөөс Стратегийн хүнс (малын мах, тахиа, загас, гахай, Хуурай сүү, тарианы үр, улаан буудай, гурил), химийн бүтээгдэхүүн, мод, модон эдлэлийг мэдээллийг “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем” рүү илгээж эхэлсэн.</p> <p>Импортын хамгийн их давтамжтай барааны судалгааг хийн 507 төрлийн ангиллын код бүхий бараанд систем код болон баркодыг “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем” рүү илгээнэ.</p> <p>Ашигт малтмалын экспортын гэрээг “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем”-д бүртгэх, цахим төлбөрийн баримт үүсгэх, Гаалийн ерөнхий газар, Татварын ерөнхий газрын мэдээллийн системд цахим хэлбэрээр мэдээллийг дамжуулах сервисийн хөгжүүлэлтийг хийсэн.</p> <p>2020 онд 12 ААН, 7 иргэний биет бараанд 22 гаалийн мэдүүлгээр нөхөн бүрдүүлэлт хийж, 32,224,994 төгрөгийн нөхөн татвар ногдуулж, улсын төсөвт төвлөрүүлсэн байна.</p>	<p>2023 он</p> <p>-“Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем”-ээс гаалийн мэдүүлэг тус бүрээр барааны борлуулалтын мэдээг авч, гаалийн хяналт, шалгалт болон бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтад ашиглаж, илрүүлсэн зөрчлийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 5 хувиар өссөн байна.</p> <p>-Экспорт, импортын бүх барааг гаалийн бүрдүүлэлтийн систем эсхүл “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем” -ээс баркоджуулан эцсийн хэрэглэгч хүртэл бүртгэл хөтөлж, “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем” -ийг бүх аж ахуйн нэгж, иргэд бүрэн ашиглаж, жигдрүүлсэн байна.</p> <p>-“Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем”-д оруулсан мэдээллийг ашиглаж, бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтаар илрүүлсэн зөрчил 5 хувиар нэмэгдсэн байна.</p>	
				<p>2024 он</p> <p>-“Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем”-ээс гаалийн мэдүүлэг тус бүрээр барааны борлуулалтын мэдээг авч, гаалийн хяналт, шалгалт болон бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтад ашиглаж, илрүүлсэн зөрчлийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 5 хувиар өссөн байна</p> <p>-“Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем” -ийг бүх аж ахуйн нэгж, иргэд бүрэн ашиглах, жигдрүүлсэн байна.</p> <p>-“Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем”-д оруулсан мэдээллийг ашиглаж, бүрдүүлэлтийн дараах шалгалтаар илрүүлсэн зөрчил 5 хувиар нэмэгдсэн байна.</p>	

				2020 онд нөхөн бүрдүүлэлт хийсэн биет барааны мэдээллийг “Бараа бүртгэлийн нэгдсэн систем”-д оруулаагүй.		
<i>Ерөнхий чиг үүргийн нэр:</i> Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь гаалийн хууль тогтоомжийг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий төрийн захиргааны байгууллага мөн.						
<i>Үндсэн чиг үүргийн нэр:</i> Гаалийн мэдээллийн системийг боловсронгуй болгох, мэдээллийн сангийн нууцлал, аюулгүй байдлыг хангах, хамгаалах;						
25	ЗОРИЛТ 1: <i>Олон улсын хууль ёсны худалдааг хөнгөвчлөх, түүний аюулгүй байдлыг хамгаалах,</i>	Гадаад худалдааны үйл ажиллагааг зохицуулсан хууль тогтоомж, дүрэм, журам, түүнийг зохицуулсан үйл ажиллагаа, гадаад худалдааны статистик мэдээллийг монгол, англи хэл дээр түгээх, гадаад худалдааны нэгдсэн портал бий болгох, хэрэглэгчдэд холбогдох мэдээллийг түргэн шуурхай, энгийн байдлаар хүргэх	-Цахим хуудсаар лавлах цэгээр түгээсэн мэдээллийн тоо, -Цахим хуудасны хандалтын тоо, -Лавлах цэгээр үйлчлүүлсэн хэрэглэгчийн тоо, хувиар, -Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	2020 он -Гаалийн ерөнхий газрын даргын тушаалаар батлагдсан эрхийн актуудыг эмхэтгэж, ном болгон 2017 он, 2020 онуудад хэвлүүлж, гаалийн зуучлагч байгууллагуудад болон нийт гаалийн улсын байцаагч нарт түгээн гарын авлага болгон хэрэглэх боломжийг олгосон. -Гадаад худалдааны Статистик мэдээллийг Гаалийн байгууллагын вэбсайтаар дамжуулан 12 удаа, хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр дамжуулан 19 удаа олон нийтэд түгээсэн. Нийт хандалтын тоо 596. -Нийт 2384 хэрэглэгч цахимаар лавлагаа авахаар бүртгүүлсэн. Аж ахуйн нэгж, иргэдэд үнэн зөв, бодит мэдээллийг цахимаар түгээх боломжийг нэмэгдүүлэх шаардлагатай. -Монгол Улсын хэмжээнд гадаад худалдааны нэгдсэн портал мэдээллийн сайт байхгүй. -Дэлхийн банк группийн Олон Улсын Санхүүгийн Корпорацтай Гаалийн ерөнхий газар байгуулсан гэрээ байгуулан төсөл хэрэгжүүлэх багтай хамтран ажиллаж, Гаалийн байгууллагаас оруулах мэдээллийг хүргүүлсэн. Хэрэгжилт 60 хувьтай. -Гаалийн байгууллагаас олгож байгаа зөвшөөрлүүдийг	2021 он -Гаалийн болон бусад хууль тогтоомжийн мэдээллийг тухай бүр цахим хуудсаар дамжуулан түгээсэн байна. -Гадаад худалдааны статистик мэдээллийг хүлээн авсан хэрэглэгч /хандалт/, цахим лавлагаа авсан хэрэглэгчийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 5 хувиар өссөн байна. -“Барааны экспорт, импортыг бүртгэх, статистикийн үзүүлэлтийг тооцох аргачлал”-д нэмэлт, өөрчлөлт оруулна. -Гадаад худалдааны статистикийн ухаалаг хайлтын программ боловсруулж, туршсан байна. -Гадаад худалдааны нэгдсэн порталд оруулах мэдээллийг нэгтгэн, техникийн асуудлыг шийдвэрлэх санал боловсруулсан байна. - Тэвэрлэгч байгууллагад гаалийн итгэмжлэл олгох, Гаалийн баталгаат агуулахын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг цахим хэлбэрт бүрэн шилжүүлснээр аж ахуйн нэгжээс гаалийн байгууллагад гаргасан хүсэлтийг хүлээн авах, шийдвэрлэх, олгох явцыг ил тодорхой болгож, хяналтыг сайжруулна. Гаалийн байгууллагаас өгч буй бусад 5 тусгай зөвшөөрөл, 5 энгийн зөвшөөрлийг олгох, сунгах, өөрчлөх явцыг цахим хэлбэрт шилжүүлэх ажлыг эхлүүлсэн байна. -Татваргүй барааны дэлгүүрийн үйл ажиллагаанд тавих хяналтыг сайжруулах зорилгоор программын даалгаврыг боловсруулна. -Гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл олгох, зөвшөөрлийн хугацааг сунгах процессыг https://license.mof.gov.mn/ сайт ашиглан цахим хэлбэрт шилжүүлнэ. 2022 он -Гаалийн болон бусад хууль тогтоомжийн мэдээллийг тухай бүр цахим хуудсаар дамжуулан түгээсэн байна. -Гадаад худалдааны статистик мэдээллийг хүлээн авсан хэрэглэгч /хандалт/, цахим лавлагаа авсан хэрэглэгчийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 5 хувиар өссөн байна. -Гадаад худалдааны статистикийн ухаалаг хайлтын программ нийтийн хүртээл болсон байна. -Гадаад худалдааны нэгдсэн порталд оруулах үйл ажиллагаа жигдрэн, хэрэглэгчид монгол, англи хэл дээр мэдээлэл хүлээн авах боломжтой болно. -Гаалийн байгууллагаас олгож буй Гаалийн баталгаат	Үйл ажиллагаа

				<p>цахимжуулах саналыг ГТСМТТУУГ-т хүргүүлсэн.</p> <p>үзэсгэлэнгийн газрын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл, Гаалийн баталгаат үйлдвэрийн газрын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл, Гаалийн тусгай бүсийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрлийг цахим хэлбэрт бүрэн шилжүүлснээр аж ахуйн нэгжээс гаалийн байгууллагад гаргасан хүсэлтийг хүлээн авах, шийдвэрлэх, олгох явцыг ил тодорхой болгож, хяналтыг сайжруулна.</p> <p>-Татваргүй барааны дэлгүүрийн үйл ажиллагаанд тавих хяналтыг сайжруулах зорилгоор хийгдсэн программыг туршилтаар нэвтрүүлнэ.</p> <p>- Цахим портал системд гаалийн бүртгэгдсэн мэргэжилтний бүртгэлийг сайжруулж, мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангаж ажиллана.</p> <p>2023 он</p> <p>-Гаалийн болон бусад хууль тогтоомжийн мэдээллийг тухай бүр түгээсэн байна.</p> <p>-Гадаад худалдааны статистик мэдээллийг хүлээн авсан хэрэглэгч /хандалт/, цахим лавлагаа авсан хэрэглэгчийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 5 хувиар өссөн байна.</p> <p>-Гадаад худалдааны порталд гадаад худалдаанд оролцогч бусад төрийн байгууллагуудын мэдээллийг түргэн шуурхай оруулж, мэдээллийн аюулгүй байдлыг ханган ажилласан байна.</p> <p>- Гаалийн байгууллагаас олгож буй Гаалийн баталгаат барилгын талбайн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл, Татваргүй барааны дэлгүүрийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл, Гаалийн хяналтын бүс тогтоох зөвшөөрлийг цахим хэлбэрт бүрэн шилжүүлснээр аж ахуйн нэгжээс гаалийн байгууллагад гаргасан хүсэлтийг хүлээн авах, шийдвэрлэх, олгох явцыг ил тодорхой болгож, хяналтыг сайжруулна.</p> <p>-Татваргүй барааны дэлгүүрийн программыг бүрэн нэвтрүүлж, горимын хэрэгжилтийг сайжруулна.</p> <p>-Гаалийн зуучлагчийн харилцааг зохицуулах хууль тогтоомжийг шинэчлэн боловсруулж, эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгоно.</p> <p>2024 он</p> <p>-Гаалийн болон бусад хууль тогтоомжийн мэдээллийг тухай бүр түгээсэн байна.</p> <p>-Гадаад худалдааны статистик мэдээллийг хүлээн авсан хэрэглэгч /хандалт/, цахим лавлагаа авсан хэрэглэгчийн тоо өмнөх оны мөн үеэс 5 хувиар өссөн байна.</p> <p>-Хэрэглэгчдийн мэдээлэл авах хүсэлтийг цахимаар авдаг, хүргүүлдэг болсон байна.</p> <p>-Гадаад худалдааны порталд “Автомат хариулагч”-аар мэдээлэл өгөх боломжийг бүрдүүлсэн байна.</p> <p>- Гаалийн байгууллагаас олгож буй Гаалийн түр агуулах ажиллуулах зөвшөөрөл, ТИР горимоор тээвэрлэлт гүйцэтгэх зөвшөөрөл олгох, Оюуны өмчийн эрхэд хамаарах барааг</p>
--	--	--	--	---

					гаалийн бүртгэлд бүртгэх, Экспортлогч, импортлогч аж ахуйн нэгжид гаалийн итгэмжлэл олгох зөвшөөрлийг цахим хэлбэрт бүрэн шилжүүлснээр аж ахуйн нэгжээс гаалийн байгууллагад гаргасан хүсэлтийг хүлээн авах, шийдвэрлэх, олгох явцыг ил тодорхой болгож, хяналтыг сайжруулна. - Гаалийн зуучлагчийн үйл ажиллагаа эрхлэхэд тавигдах стандартыг боловсруулж, хэрэгжилтэд хяналт тавьж ажиллаж байна.	
26	<i>ЗОРИЛТ 1: Олон улсын хууль ёсны худалдааг хөнгөвчлөх, түүний аюулгүй байдлыг хамгаалах.</i>	Гадаад худалдааны цахим нэг цонхны системийг бий болгох	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	2020 он Цахим нэг цонхны систем байхгүй. 2019 онд Азийн хөгжлийн банкны санхүүжилтээр хэрэгжиж буй RIBS төслийн хүрээнд Цахим нэг цонхны суурийг бэлтгэх ажил хийгдэхээр болсон. 2020 онд Цахим нэг цонхны бизнес процессын судалгаа хийх зөвлөх PWC олон улсын аудитын компани шалгарч, 2020 оны 7 дугаар сараас үйл ажиллагаагаа эхэлсэн.	2021 он -RIBS төслийн хүрээнд PWC олон улсын аудитын компанитай “Цахим нэг цонхны систем”-ийн бизнес процессын судалгаа хийхэд хамтран ажиллаж, санал хүргүүлсэн байна. -Дэлхийн гаалийн байгууллагаас гаргасан “Цахим нэг цонхны багц” бичиг баримтыг судалж, хэрэгжүүлэх боломжтой санал, зөвлөмжийг авч хэрэгжүүлэх талаар санал боловсруулан ажилласан байна. 2022 он -Гаалийн мэдээллийн технологийн системийн төслийн хүрээнд хийгдэх “Цахим нэг цонхны систем”-тэй уялдуулах туршилтын ажлыг хийнэ. 2023 он -Цахим нэг цонхны системд гааль, мэргэжлийн хяналтын байгууллагуудын бараанд хийх бүрдүүлэлтийн үйл ажиллагааг холбосон байна. -Гадаад худалдаанд оролцогч бусад төрийн байгууллагын 5 хүртэлх үйл ажиллагааг холбох санал боловсруулна. 2024 он Цахим нэг цонхны системд 4 хүртэлх үйл ажиллагааг холбосон байна.	Техникийн туслалцаа
27	<i>ЗОРИЛТ 4: Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</i>	Цахим гарын үсгийг гаалийн байгууллагын хэмжээнд нэвтрүүлэх	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	2020 он Хилийн үйлчилгээг сайжруулах бүс нутгийн төслийн (RIBS) хүрээнд 2019 онд тоон гарын үсэг тээгч 1800 токен төхөөрөмж худалдан авсан. 2020 онд Гаалийн ерөнхий газрын бүтцийн нэгжийн дарга, гаалийн улсын ахлах байцаагч нарт Үндэсний дата төвөөс тоон гарын үсгийн сертификатыг худалдаж авсан.	2021 он -Системийн хэмжээнд удирдлагууд болон хяналт, шалгалт хийж буй гаалийн улсын ахлах байцаагч, гаалийн улсын байцаагч нарыг тоон гарын үсэгтэй болгосон байна. -Тоон газрын үсгийг гаалийн мэдээллийн систем рүү нэвтрэх, бичиг баримтыг үнэлэх, хяналт, шалгалт хийх, зөвшөөрөл өгөх үйлдлүүдэд ашигладаг болно. 2022 он Системийн хэмжээнд бүх албан хаагч нарт олгосон, гаалийн байгууллагын дотоод үйл ажиллагаанд тоон гарын үсгийг ашигладаг болсон байна. 2023 он Төрийн болон төрийн бус байгууллагатай харилцахдаа тоон гарын үсгийг ашигладаг болсон байна.	Үйл ажиллагаа

					2024 он Олон улсын байгууллагатай харилцахдаа тоон гарын үсгийг ашигладаг болсон байна.	
28	ЗОРИЛТ 4: <i>Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</i>	Гаалийн мэдээллийн системүүдийг боловсронгуй болгож, мэдээллийн сүлжээний аюулгүй байдлыг бий болгох	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	<p>2020 он</p> <p>2019 онд “Хилийн үйлчилгээг сайжруулах бүс нутгийн төсөл”-ийн (RIBS) хүрээнд гаалийн мэдээллийн системийг сайжруулах 15 ажлыг гүйцэтгэх ажлын зөвлөх компаниар Аствишн ХХК шалгарсан.</p> <p>2020 онд хийгдэх 15 ажлын судалгаа, системийн шинжилгээний ажил 70 хувь, программ хөгжүүлэлтийн ажил 40 хувьтай явагдаж байна.</p> <p>Гаалийн байгууллагын мэдээллийн сүлжээний аюулгүй байдлыг хангаж ажиллаж байна. Мэдээлэл алдагдсан тохиолдол бүртгэгдээгүй байна.</p> <p>Албан хаагчдыг ажлын компьютероос албаны мэдээллийг хувийн зорилгоор ашиглах явдлыг хянах боломжийг бүрдүүлж, Гаалийн ерөнхий газрын албан хаагчдын компьютеруудыг нэгдсэн удирдлага менежментийн системд холбосон.</p>	<p>2021 он</p> <p>-Хилийн үйлчилгээг сайжруулах бүс нутгийн төслийн хүрээнд хийгдэх 15 ажлыг бүрэн хийж дуусгасан байна.</p> <p>-Сервер тоног төхөөрөмжийг шинээр авч суурилуулан, гаалийн үйл ажиллагаанд нэвтрүүлсэн байна.</p> <p>- Гаалийн байгууллагын мэдээллийн аюулгүй байдлын эрх зүйн орчныг сайжруулна.</p> <p>- Гаалийн мэдээллийн системүүд рүү албан хаагчид тоон гарын үсэг болон тээгч төхөөрөмжийг /token/ ашиглан нэвтрэх боломжийг бүрдүүлснээр мэдээллийн систем рүү хандах эрхээ бусдад дамжуулах боломжгүй болж, мэдээллийн аюулгүй байдал хангагдсан байна.</p> <p>-Албан хаагчдыг ажлын компьютераас албаны мэдээллийг хувийн зорилгоор ашиглах явдлыг хянах боломжийг бүрдүүлж, Улаанбаатар хот дахь гаалийн газар, Буянт-Ухаа дахь гаалийн газар, Улс хоорондын шуудан илгээмжийн гаалийн газрын албан хаагчдын компьютеруудыг нэгдсэн удирдлага менежментийн системд холбоно. Ингэснээр ажилтан, албан хаагчид мэдээллийг ямар зорилгоор системээс авч байгаад хяналт тавих боломж бүрдэнэ.</p> <p>2022 он</p> <p>- Гаалийн мэдээллийн системийг Хилийн үйлчилгээг сайжруулах бүс нутгийн төслийн хүрээнд хийгдэх цахим нэг цонхны суурь системтэй уялдуулсан байна.</p> <p>- Албан тушаалын тодорхойлолтод заагдсан чиг үүрэг, ажил үүргийн хуваарийн дагуу албан хаагчид мэдээллийн систем рүү хандаж, тодорхой эрхийн хязгаарлалтуудаар ашиглах боломжийг бүрдүүлэн бусад ажилтан, албан хаагчийн нэвтрэх эрхийг хязгаарлан мэдээллийн аюулгүй байдлыг хангана.</p> <p>- Гаалийн байгууллагын мэдээллийн аюулгүй байдлын талаар албан хаагчдад сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулж, мэдлэг, чадварыг нэмэгдүүлсэн байна.</p> <p>- Албан хаагчдыг ажлын компьютераас албаны мэдээллийг хувийн зорилгоор ашиглах явдлыг хянах боломжийг бүрдүүлж, Дархан-Уул аймаг дахь гаалийн газар, Сэлэнгэ аймаг дахь гаалийн газар, Орхон аймаг дахь гаалийн газар, Шивээхүрэн дэх гаалийн газар, Гашуунсухайт дахь гаалийн газрын албан хаагчдын компьютеруудыг нэгдсэн удирдлага менежментийн системд холбоно. Ингэснээр ажилтан, албан хаагчид мэдээллийг ямар зорилгоор системээс авч байгаад хяналт тавих боломж бүрдэнэ.</p> <p>2023 он</p>	Үйл ажиллагаа

					<p>- Гаалийн мэдээллийн системүүдийн хэвийн найдвартай ажиллагааг хангаж, нэвтрүүлэлтийг жигдрүүлсэн байна.</p> <p>- Гаалийн байгууллагын мэдээллийн аюулгүй байдлыг техник, сүлжээ болон программ хангамжийг боловсронгуй болгох шийдлийг судалж, санал боловсруулсан байна.</p> <p>- Албан хаагчдыг ажлын компьютераас албаны мэдээллийг хувийн зорилгоор ашиглах явдлыг хянах боломжийг бүрдүүлж, Дорнод аймаг дахь гаалийн газар, Замын-Үүд дэх гаалийн газар, Сайншанд дахь гаалийн газар, Сүхбаатар аймгийн Бичигт дэх гаалийн газрын албан хаагчдын компьютеруудыг нэгдсэн удирдлага менежментийн системд холбоно. Ингэснээр ажилтан, албан хаагчид мэдээллийг ямар зорилгоор системээс авч байгаад хяналт тавих боломж бүрдэнэ.</p> <p>2024 он</p> <p>- Гаалийн мэдээллийн системийг хөдөлгөөнт төхөөрөмжүүд дээр бүрэн ашиглах боломжийг бүрдүүлсэн байна.</p> <p>- Гаалийн байгууллагын мэдээллийн аюулгүй байдлыг техник, сүлжээ болон программ хангамжийн судалсан шийдлийг үйл ажиллагаанд нэвтрүүлсэн байна.</p> <p>- Албан хаагчдыг ажлын компьютераас албаны мэдээллийг хувийн зорилгоор ашиглах явдлыг хянах боломжийг бүрдүүлж, Баян-Өлгий аймаг дахь гаалийн газар, Увс аймаг дахь гаалийн газар, Ховд аймгийн Булган дахь гаалийн газар, Говь-Алтай аймгийн Бургастай дахь гаалийн хороо, Хөвсгөл аймгийн Ханх дахь гаалийн хороо, Завхан аймгийн Арцсуурь дахь гаалийн хорооны албан хаагчдын компьютеруудыг нэгдсэн удирдлага менежментийн системд холбоно. Ингэснээр ажилтан, албан хаагчид мэдээллийг ямар зорилгоор системээс авч байгаад хяналт тавих боломж бүрдэнэ.</p>	
<p><i>Ерөнхий чиг үүргийн нэр:</i> Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь гаалийн хууль тогтоомжийг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий төрийн захиргааны байгууллага мөн.</p>						
<p><i>Үндсэн чиг үүргийн нэр:</i> Гаалийн хууль тогтоомжийг олон нийтэд таниулах, мэдээллээр хангах;</p>						
29	<p>ЗОРИЛТ 4: Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</p>	<p>Гаалийн байгууллагын хууль тогтоомж, үйл ажиллагааг олон нийтэд сурталчлах, мэдээллийн ил тод байдлыг хангах, хүртээмжийг нэмэгдүүлэх</p>	<p>Олон нийтэд түгээсэн мэдээллийн тоо, хувиар</p>	<p>2020 он Гаалийн байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой нийт 234 мэдээллийг олон нийтэд түгээсэн. Үүнд: -52 мэдээллийг www.customs.gov.mn сайтад, -Гаалийн ерөнхий газрын www.facebook.com-д 132 мэдээлэл, -156 мэдээллийг телевизээр, -135 мэдээллийг цахим мэдээллийн хэрэгсэлд, -25 мэдээллийг сонинд өгсөн байна. Олон нийтэд хүргэх гаалийн</p>	<p>2021 он -Гаалийн байгууллагын олон нийттэй харилцах, хэвлэл мэдээллийн студи байгуулах боломжийг судалж, веб сайтыг шинэчлэх санхүүжилтийг төсөвт тусгуулна. -Олон нийтэд хүргэх гаалийн байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээллийн тоог өмнөх оныхоос 5-аас доошгүй хувиар өсгөсөн байна.</p> <p>2022 он Гаалийн байгууллагын олон нийттэй харилцах, хэвлэл мэдээллийн студи байгуулж, веб сайтаа шинэчилснээр олон нийтэд хүргэх мэдээллийн тоог өмнөх оныхоос 5-аас доошгүй хувиар өсгөсөн байна.</p> <p>2023 он Гаалийн байгууллагын олон нийтэд хүргэх мэдээллийн төрлийг</p>	<p>Үйл ажиллагаа</p>

				байгууллагын үйл ажиллагаатай холбоотой мэдээлэл 2020 онд өмнөх оноос 46%-аар өссөн.	нэмэгдүүлж, жилд 2 нэвтрүүлгийг бэлтгэн гаргаж, олон нийтэд хүргэх мэдээллийн тоог өмнөх оныхоос 5-аас доошгүй хувиар өсгөнө. 2024 он Гаалийн байгууллагын олон нийтэд хүргэх мэдээллийн төрлийг нэмэгдүүлж, улирал бүр нэвтрүүлэг бэлтгэн гаргаж, олон нийтэд хүргэх мэдээллийн тоог өмнөх оныхоос 5-аас доошгүй хувиар өсгөнө.	
Ерөнхий чиг үүргийн нэр: Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь гаалийн хууль тогтоомжийг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий төрийн захиргааны байгууллага мөн.						
Үндсэн чиг үүргийн нэр: Гаалийн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх, таслан зогсоох, хуульд заасан хариуцлага хүлээлгэх;						
30	ЗОРИЛТ 2: Улсын хилээр хууль бусаар бараа, тээврийн хэрэгслийг нэвтрүүлэхтэй тэмцэх,	Гаалийн зөрчлийн мэдээллийн нэгдсэн системийг бүрэн нэвтрүүлэх	-Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр, хувиар, -Зөрчлийн мэдээлэлд дүн шинжилгээ хийх нэгдсэн системийг ашиглан илрүүлсэн зөрчлийн тоо, хувиар, -Илрүүлж, шийдвэрлэсэн нийт зөрчилд нөхөн төлүүлсэн татвар, торгуулийн дүн, төгрөгөөр	2020 он Гаалийн зөрчлийн мэдээллийн нэгдсэн системийг нэвтрүүлэхээр дараах ажлыг хэрэгжүүлсэн. Үүнд: -Шуурхай удирдлагын төвийн байр ашиглалтад орж, 14 харьяа гаалийн газар, хороодод теле камер суурилуулсан. -CAIS системийн зөрчлийн модуль, эрсдэлтэй зорчигчийн мэдээллийн сан болон бэлэн мөнгөний мэдээллийн санг хэвийн ашиглаж байна. -ДГБ-ын “Үндэсний зөрчлийн мэдээлэл солилцох программ”-ийг ашиглах гэрээ байгуулсан. -Өгөгдлийн сан үүсгэх, боловсруулах Oracle, Access зэрэг программыг нэвтрүүлээгүй. -Мэдээлэлд дүн шинжилгээ, боловсруулалт хийж, илрүүлсэн зөрчил байхгүй байна. Гаалийн байгууллага нийт 944 зөрчил илрүүлсэн байна. Дээрх зөрчлүүдэд 1 тэрбум 408.4 сая төгрөгийн торгууль ногдуулж, 1 тэрбум 989.3 сая төгрөгийн татварыг нөхөн төлүүлсэн байна.	2021 он -CAIS программын “Зөрчил мэдээллийн сан”-ийн хайлтын хэсгийг нэмэгдүүлсэн байна. -Зөрчлийн тухай хууль болон Зөрчил шалган шийдвэрлэх тухай хууль, Эрүүгийн хууль, Эрүүгийн хэрэг хянан шийдвэрлэх тухай хуулиудад орсон нэмэлт, өөрчлөлтийг CAIS программд хуулийн хугацаанд нь тогтмол оруулсан байна. -Хувь хүн, хуулийн этгээдээс ирүүлсэн хүсэлт, “Зөрчилд холбогдсон эсэх лавлагаа”-ны хариуг цахим хэлбэрээр өгдөг болсон байна. -ДГБ-ын “Үндэсний зөрчлийн мэдээлэл солилцох программ”-ыг үйл ажиллагаандаа ашиглаж эхэлсэн байна. -Эрүүгийн хэргийн тоо, мөн зөрчлийн хэргийн нөхөн төлбөрийн дүн, зөрчлийн тоог суурь түвшингээс тус бүрийг 5-аас дээш хувиар нэмэгдүүлсэн байна. 2022 он -Дэлхийн гаалийн байгууллагын зөрчлийн мэдээллийн nCEN системийг бүрэн нэвтрүүлж, CAIS системийн зөрчлийн программтай холбоно. -Мэдээлэлд дүн шинжилгээ, боловсруулалт хийж, зөрчлийг илрүүлдэг болсон байна. -Эрүүгийн хэргийн тоо, мөн зөрчлийн хэргийн нөхөн төлбөрийн дүн, зөрчлийн тоог суурь түвшингээс тус бүр 5-аас дээш хувиар нэмэгдүүлсэн байна. 2023 он -Oracle, Access зэрэг программ хангамжид тулгуурласан их хэмжээний өгөгдөл, мэдээлэлд боловсруулалт хийх ажлыг хэвшүүлж, зөрчил илрүүлэх, шалган шийдвэрлэх ажиллагаанд ашиглах технологийг бүрэн нэвтрүүлнэ. -Мэдээлэлд дүн шинжилгээ, боловсруулалт хийж, илрүүлсэн зөрчлийн тоог өмнөх оныхоос 3 хүртэл хувиар нэмэгдүүлнэ. -Эрүүгийн хэргийн тоо, мөн зөрчлийн хэргийн нөхөн төлбөрийн дүн, зөрчлийн тоог суурь түвшингээс тус бүр 5-аас дээш хувиар нэмэгдүүлсэн байна.	Үйл ажиллагаа

					<p>2024 он -Мэдээлэлд дүн шинжилгээ, боловсруулалт хийж, илрүүлсэн зөрчлийн тоог өмнөх оныхоос 3 хүртэл хувиар нэмэгдүүлнэ. -Эрүүгийн хэргийн тоо, мөн зөрчлийн хэргийн нөхөн төлбөрийн дүн, зөрчлийн тоог суурь түвшингээс тус бүр 5-аас дээш хувиар нэмэгдүүлсэн байна.</p>	
31	<p>ЗОРИЛТ 2: <i>Улсын хилээр хууль бусаар бараа, тээврийн хэрэгслийг нэвтрүүлэхтэй тэмцэх,</i></p>	<p>Гаалийн харилцаанд оролцогчдын хууль сахилтын түвшинг дээшлүүлж, гэмт хэрэг, зөрчлийн гаралтыг бууруулах</p>	<p>-Гүйцэтгэл, нэгжээр, -Зөрчлийн тоо, хувиар</p>	<p>2020 он -Гаалийн зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх ажлын хүрээнд хувь хүн, хуулийн этгээдэд Гаалийн тухай хууль болон бусад эрх зүйн актуудаар цахим сургалт явуулж, вэб хуудсанд зөвлөгөө, мэдээллийг дүрстэй болон текст хэлбэрээр байршуулж ажиллаж байна. Гаалийн байгууллагын сүүлийн 4 жилийн буюу 2016-2019 оны дундаж үзүүлэлтээс харахад жилд 2011 хэрэг, зөрчил бүртгэгдсэн байна. Үүнээс: Зөрчлийн тухай хуульд заасан нэгжээр тооцогдох торгуультай зөрчил 534 бүртгэгдсэн байна.</p>	<p>2021 он -Иргэд бараагаа гаалийн байгууллагад өөрөө цахимаар мэдүүлэх боломжийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээг эхлүүлсэнтэй холбогдуулан Гаалийн тухай хууль болон холбогдох бусад эрх зүйн актуудаар цахим ном бэлтгэн цахим хуудсанд байршуулах, онлайн зөвлөгөө, мэдээллийг тухай бүр өгнө. -Зөрчлийн тухай хуульд заасан нэгжээр тооцогдох торгуультай зөрчлийн тоо хэмжээг өмнөх оны мөн үеэс 5 хүртэл хувиар бууруулсан байна.</p> <p>2022 он -Гаалийн байгууллагын илрүүлсэн зөрчлийн талаарх мэдээллийг хэвлэл, олон нийтийн мэдээллийн хэрэгслээр тогтмол мэдээлж, сэрэмжлүүлэн, болзошгүй зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх анхааруулга санамжийг цахим хуудсаар дамжуулан мэдээлнэ. -Зөрчлийн тухай хуульд заасан нэгжээр тооцогдох торгуультай зөрчлийн тоо хэмжээг өмнөх оны мөн үеэс 5 хүртэл хувиар бууруулсан байна.</p> <p>2023 он -Гаалийн болон бусад татвар төлөхөөс зайлсхийсэн зөрчлийн судалгааг сүүлийн 5 жилээр хийж, судалгааны үр дүнг үндэслэн хувь хүн, хуулийн этгээдэд анхааруулга бэлтгэн цахим хуудсанд байршуулна. -Зөрчлийн тухай хуульд заасан нэгжээр тооцогдох торгуультай зөрчлийн тоо хэмжээг өмнөх оны мөн үеэс 5 хүртэл хувиар бууруулсан байна.</p>	<p>Үйл ажиллагаа</p>

					<p>2024 он</p> <p>-Улсын хилээр хууль бусаар нэвтрүүлэх зөрчилд ихээр өртдөг эд зүйлсийг судалгааны үндсэн дээр тодорхойлно.</p> <p>-Зөрчилд ихээр өртөгдсөн бараа, эд зүйлийн талаарх мэдээлэл, холбогдох эрх зүйн зохицуулалтын талаар хэвлэл мэдээллийн байгууллагаар дамжуулан сэрэмжлүүлнэ.</p> <p>-Улсын хилээр хууль бусаар нэвтрүүлж болзошгүй, эрсдэлтэй бараа, эд зүйлсийн судалгааг хийж, холбогдох мэдээлэл, эрх зүйн зохицуулалтын талаар хэвлэл, мэдээллийн хэрэгслээр дамжуулан сэрэмжлүүлнэ.</p> <p>-Зөрчлийн тухай хуульд заасан нэгжээр тооцогдох торгуультай зөрчлийн тоо хэмжээг өмнөх оны мөн үеэс 5 хүртэл хувиар бууруулсан байна.</p>	
<p>Ерөнхий чиг үүргийн нэр: Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь гаалийн хууль тогтоомжийг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий төрийн захиргааны байгууллага мөн.</p>						
<p>Үндсэн чиг үүргийн нэр: Гаалийн байгууллагын дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэх;</p>						
32	<p>ЗОРИЛТ 4: Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</p>	<p>Авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс ангид байж, шударга ёсыг эрхэмлэн ажиллах</p>	<p>-ХАСХОМ, ХАСУМ мэдүүлсэн тухай баталгааны маягтын тоо, хувиар,</p> <p>-Гаалийн байгууллагын шударга байдлын үнэлгээг өсгөх зорилгоор зохион байгуулах ажлын тоо</p> <p>-Гаалийн байгууллагын шударга байдлын үнэлгээ, хувиар</p>	<p>2020 он</p> <p>-2020 онд хөрөнгө орлогоо мэдүүлбэл зохих нийт 1057 төрийн тусгай албан хаагчийн ХАСХОМ, сэлгэн ажилласан болон шинээр томилогдсон 486 албан хаагчийн ХАСХОМ, ХАСУМ /271 ХАСХОМ, 215 ХАСУМ/-ын баталгааны маягыг хуулийн хугацаанд хүлээн авч, баталгаажуулсан.</p> <p>Хугацаа хоцроосон болон ХАСХОМ мэдүүлээгүй албан хаагч байхгүй.</p> <p>-Авлигатай тэмцэх газрын “Төрийн байгууллагын шударга байдлын үнэлгээ”-ний 2019 оны дүнгээр Гаалийн ерөнхий газар 64.8 оноо үнэлэгдсэн.</p>	<p>2021 он</p> <p>-Хөрөнгө орлогоо мэдүүлбэл зохих төрийн тусгай албан хаагчийн ХАСХОМ, ХАСУМ мэдүүлсэн тухай баталгааны маягыг хуулийн хугацаанд хүлээн авч, 100 хувь баталгаажуулсан байна.</p> <p>-“Төрийн байгууллагын шударга байдлын үнэлгээ” дэх Гаалийн байгууллагын үнэлгээг өсгөх зорилгоор Авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр 12 удаагийн арга хэмжээг зохион байгуулж, 70-аас дээш оноогоор дүгнэгдсэн байна.</p> <p>2022 он</p> <p>-Хөрөнгө орлогоо мэдүүлбэл зохих төрийн тусгай албан хаагчийн ХАСХОМ, ХАСУМ мэдүүлсэн тухай баталгааны маягыг хуулийн хугацаанд хүлээн авч, 100 хувь баталгаажуулсан байна.</p> <p>-Авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр сургалт, сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулна.</p> <p>2023 он</p> <p>-Хөрөнгө орлогоо мэдүүлбэл зохих төрийн тусгай албан хаагчийн ХАСХОМ, ХАСУМ мэдүүлсэн тухай баталгааны маягыг хуулийн хугацаанд хүлээн авч, 100 хувь баталгаажуулсан байна.</p> <p>-Авлигатай тэмцэх газрын “Төрийн байгууллагын шударга байдлын үнэлгээ”- ээр 75-аас дээш оноогоор дүгнэгдсэн байна.</p> <p>2024 он</p> <p>-Хөрөнгө орлогоо мэдүүлбэл зохих төрийн тусгай албан хаагчийн ХАСХОМ, ХАСУМ мэдүүлсэн тухай баталгааны маягыг хуулийн хугацаанд хүлээн авч, 100 хувь баталгаажуулсан байна.</p>	Үйл ажиллагаа

					-Авлига, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх чиглэлээр сургалт, сурталчилгааны ажлыг зохион байгуулна.	
33	ЗОРИЛТ 4: <i>Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</i>	Байгууллагын эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог бүрдүүлж, эрсдэлд суурилсан дотоод аудит хийх, холбогдох зөвлөмжийг хүргүүлэх	Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	<p>2020 он</p> <p>-Гаалийн байгууллагад хэрэгжиж байгаа эрсдэлийн удирдлага нь зөвхөн гаалийн хяналт, шалгалтын үйл ажиллагаанд хэрэгжиж байна. Гаалийн байгууллагын бүх шатанд эрсдэл тооцох тогтолцоо бүрдээгүй.</p> <p>Байгууллагын эрсдэлийн удирдлагын бодлогын баримт бичгийг боловсруулж, батлуулах шаардлагатай.</p> <p>-Гаалийн ерөнхий газрын 2-3 зохион байгуулалтын бүтцийн нэгж, дэргэдэх байгууллагын болон 18 харьяа гаалийн газар, хороодын үйл ажиллагаанд төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус дотоод аудит хийж, тайлан, зөвлөмжийг хүргүүлэн, илэрсэн алдаа, дутагдлыг арилгуулсан.</p> <p>Гаалийн байгууллагын эрсдэлийн тогтолцоог нэвтрүүлээгүй байна.</p>	<p>2021 он</p> <p>-“Гаалийн байгууллагын үйл ажиллагаанд дотоод аудит хийх дүрэм” боловсруулсан байна.</p> <p>-Гаалийн ерөнхий газрын 2-3 зохион байгуулалтын бүтцийн нэгж, дэргэдэх байгууллага болон 18 харьяа гаалийн газар, хороодын үйл ажиллагаанд эрсдэлд суурилсан төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус дотоод аудит хийнэ.</p> <p>-Дотоод аудит хийсэн нэгжүүдэд тайлан, зөвлөмжийг хүргүүлэн, илэрсэн алдаа, дутагдлыг арилгуулж, хэрэгжилтийг хангуулна.</p> <p>2022 он</p> <p>-Байгууллагын эрсдэлийн удирдлагын тогтолцоог хэрэгжүүлэх дунд хугацааны төлөвлөгөөг боловсруулна.</p> <p>-Байгууллагын эрсдэлийг бууруулах арга хэмжээг авч эхэлсэн, байгууллагын түвшний эрсдэлийн удирдлагын чиглэлээр явуулах сургалтын хөтөлбөр, агуулга, гарын авлага, заавар, аргачлалыг батлуулсан, эрсдэлийг удирдах туршлага, чадвар дээшилсэн байна.</p> <p>-Гаалийн ерөнхий газрын 2-3 зохион байгуулалтын бүтцийн нэгж, дэргэдэх байгууллага болон 18 харьяа гаалийн газар, хороодын үйл ажиллагаанд эрсдэлд суурилсан төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус дотоод аудит хийнэ.</p> <p>-Дотоод аудит хийсэн нэгжүүдэд тайлан, зөвлөмжийг хүргүүлэн, илэрсэн алдаа, дутагдлыг арилгуулж, хэрэгжилтийг хангуулна.</p> <p>2023 он</p> <p>-Байгууллагын үйл ажиллагааны бүх түвшинд эрсдэлийг тодорхойлж эхэлсэн байна.</p> <p>-Гаалийн ерөнхий газрын 2-3 зохион байгуулалтын бүтцийн нэгж, дэргэдэх байгууллага болон 18 харьяа гаалийн газар, хороодын үйл ажиллагаанд эрсдэлд суурилсан төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус дотоод аудит хийнэ.</p> <p>-Дотоод аудит хийсэн нэгжүүдэд тайлан, зөвлөмжийг хүргүүлэн, алдаа, дутагдлыг арилгуулж, хэрэгжилтийг хангуулна.</p> <p>2024 он</p> <p>-Байгууллагын эрсдэлийн удирдлагын үр нөлөөг сайжруулах чиглэлээр хяналт шинжилгээ, үнэлгээ, дотоод аудит хийж, өгөгдсөн зөвлөмжийн дагуу илрүүлсэн зөрчил, дутагдлыг арилгуулж, байгууллагын зохион байгуулалтын бүтцийн нэгж, дэргэдэх байгууллага дотоод эрсдэлийг тооцож, үр дүнг шийдвэр гаргахад ашиглана.</p> <p>-Гаалийн ерөнхий газрын 2-3 зохион байгуулалтын бүтцийн нэгж, дэргэдэх байгууллага болон 18 харьяа гаалийн газар, хороодын үйл ажиллагаанд эрсдэлд суурилсан төлөвлөгөөт</p>	Үйл ажиллагаа

					болон төлөвлөгөөт бус дотоод аудит хийнэ. -Дотоод аудит хийсэн нэгжүүдэд тайлан, зөвлөмжийг хүргүүлэн, алдаа, дутагдлыг арилгуулж, хэрэгжилтийг хангуулна.	
34	ЗОРИЛТ 4: <i>Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадаахыг бэхжүүлэх</i>	Байгууллагын төсөв санхүүгийн тогтвортой байдлыг бэхжүүлэх, санхүүгийн сахилга батыг хангах, төлбөр тооцооны цахим системд шилжих	-Төсвийн хэмнэлт, хувиар, -Үүссэн өглөг, авлага, төгрөгөөр, -Гэрээний биелэлтийн үнэлгээгээр, -Хэрэгжилт, гүйцэтгэлээр	2020 он -Гаалийн байгууллагын 2020 оны урсгал зардлын батлагдсан төсөв 47'950.8 сая төгрөг, төсвийн гүйцэтгэл 2016-2019 онуудад жилд дунджаар 8 хувийн төсвийн хэмнэлттэй ажилласан байна. -Худалдан авах ажиллагааг төлөвлөсөн хугацаандаа зохион байгуулаагүй учраас он дамжсан өр, авлага үүсэх нөхцөл бүрддэг. -Үндсэн хөрөнгийн ашиглалтад бүртгэлээр хяналт тавьсан байна. -Төрийн сангийн гүйлгээг цаасаар биечлэн очиж хийдэг.	2021 он -Байгууллагын төсөв, хөрөнгө оруулалтыг оновчтой төлөвлөн, батлуулж, батлагдсан төсвийг үр ашигтай зарцуулсны үндсэн дээр үүссэн хэмнэлтийн хувь хэмжээ өмнөх оноос буураагүй байна. -Тайлант оны худалдан авах ажиллагааг төлөвлөсөн хугацаанд нь ил тод нээлттэй зохион байгуулан шинээр өглөг, авлага үүсгээгүй байна. -Төрийн өмч эзэмшүүлэх гэрээний биелэлт 96 хувиас дээш үнэлэгдсэн байна. -Сангийн яамны Төрийн сангаас зохион байгуулах “Төлбөр тооцооны цахим систем”-д шилжихэд шаардлагатай мэдээ, мэдээллийг цаг хугацаанд нь хүргүүлсэн байна. -Гаалийн ерөнхий газар, Улаанбаатар хот дахь гаалийн газар, Буянт-Ухаа дахь гаалийн газар, Улс хоорондын шуудан илгээмжийн гаалийн газрууд төлбөр тооцооны цахим системд шилжсэн байна. 2022 он -Байгууллагын төсөв, хөрөнгө оруулалтыг оновчтой төлөвлөн, батлуулж, батлагдсан төсвийг үр ашигтай зарцуулсны үндсэн дээр үүссэн хэмнэлтийн хувь хэмжээ өмнөх оноос буураагүй байна. -Тайлант оны худалдан авах ажиллагааг төлөвлөсөн хугацаанд нь ил тод нээлттэй зохион байгуулан шинээр өглөг, авлага үүсгээгүй байна. -Төрийн өмч эзэмшүүлэх гэрээний биелэлт 96 хувиас дээш үнэлэгдсэн байна. -Орон нутаг дахь харьяа гаалийн газар, хороод төлбөр тооцооны цахим системд бүрэн шилжсэн байна. 2023 он -Байгууллагын төсөв, хөрөнгө оруулалтыг оновчтой төлөвлөн, батлуулж, батлагдсан төсвийг үр ашигтай зарцуулсны үндсэн дээр үүссэн хэмнэлтийн хувь хэмжээ өмнөх оноос буураагүй байна. -Тайлант оны худалдан авах ажиллагааг төлөвлөсөн хугацаанд нь ил тод нээлттэй зохион байгуулан шинээр өглөг, авлага үүсгээгүй байна. -Төрийн өмч эзэмшүүлэх гэрээний биелэлт 96 хувиас дээш үнэлэгдсэн байна. 2024 он -Байгууллагын төсөв, хөрөнгө оруулалтыг оновчтой төлөвлөн, батлуулж, батлагдсан төсвийг үр ашигтай зарцуулсны үндсэн	Үйл ажиллагаа

					дээр үүссэн хэмнэлтийн хувь хэмжээ өмнөх оноос буураагүй байна. -Тайлант оны худалдан авах ажиллагааг төлөвлөсөн хугацаанд нь ил тод нээлттэй зохион байгуулан шинээр өглөг, авлага үүсгээгүй байна. -Төрийн өмч эзэмшүүлэх гэрээний биелэлт 96 хувиас дээш үнэлэгдсэн байна.	
<i>Ерөнхий чиг үүргийн нэр:</i> Гаалийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага нь гаалийн хууль тогтоомжийг улсын хэмжээнд хэрэгжүүлэх чиг үүрэг бүхий төрийн захиргааны байгууллага мөн.						
<i>Үндсэн чиг үүргийн нэр:</i> Хилийн боомтын барилга байгууламжийн ашиглалт, засвар, үйлчилгээг хариуцан зохион байгуулах, хилийн хяналтын байгууллагын албан хаагчдын ажиллах нөхцөлийг бүрдүүлэх арга хэмжээ авах.						
35	ЗОРИЛТ 4: <i>Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</i>	Автозамын хилийн боомтуудын хилээр нэвтрүүлэх хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, дэд бүтцийг өргөтгөн шинэчлэх	Хэрэгжилт, хувиар	2020 он -Замын-Үүд, Алтанбулаг, Гашуунсухайт, Сүхбаатар боомтуудын хилээр нэвтрүүлэх хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, бүтээн байгуулалтын ажил 2019 онд эхэлсэн. Барилгын ажлын гүйцэтгэл дараах байдалтай байна: -Замын-Үүд боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 20 хувь, -Гашуунсухайт боомтод бэлтгэл ажлууд хийгдэж байна. -Алтанбулаг боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 15 хувь, -Сүхбаатар боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 44 хувь, -Боршоо боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 48 хувь, -Бичигт боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэчийг сонгон шалгаруулах ажил хийгдэж байна. -Хөшигийн хөндийн бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 70 хувь, -Шивээхүрэн хилийн боомтын хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөнд тодотгол хийх концепци батлагдсан.	2021 он -Замын-Үүд боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 70 хувь, -Гашуунсухайт боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 40 хувь, -Алтанбулаг боомтын барилга, байгууламж, авто зам, зогсоолын барилгын ажлын гүйцэтгэл 50 хувь, -Сүхбаатар боомтын Нэг цэгийн үйлчилгээний төвийн барилгын ажлын гүйцэтгэл 100 хувь, -Боршоо боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 80 хувь, -Бичигт боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлыг эхлүүлсэн, гүйцэтгэл 30 хувь Хөшигийн хөндийн бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 100 хувь, -Шивээхүрэн боомтын хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөнд тодотгол хийх зураг төсөл боловсруулах ажлын гүйцэтгэл 100 хувь, -Булган боомтын хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулах ажлын гүйцэтгэл 20 хувь, -Цагаандэл-Уул боомтын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөөний зураг төсөл боловсруулах ажлын гүйцэтгэл 100 хувь, бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 10 хувьд хүрсэн байна. -Автозамын хилийн Алтанбулаг, Замын-Үүд, Шивээхүрэн, Гашуунсухайт, Бичигт, Боршоо, Цагаандэл-Уул боомтод суурилуулах ухаалаг гарцын тоног төхөөрөмжийн байршлыг тогтооно. 2022 он -Замын-Үүд, Алтанбулаг, Гашуунсухайт, Боршоо боомтуудын хилээр нэвтрүүлэх хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх, бүтээн байгуулалтын ажил хийгдэж дууссан байна. Хэрэгжилт 100 хувь, -Бичигт боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 70 хувь -Шивээхүрэн боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 100 хувь, -Булган боомтын хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах ажлын гүйцэтгэл 100 хувь, шинэчилсэн бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 10 хувь.	БНХАУ-ын буцалтгүй тусламж, АХБ-ны хөнгөлөлттэй зээл, бусад хөрөнгө оруулалт

				<p>-Булган болон Ханги боомтуудын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө хийгдсэн.</p> <p>-Баянхошуу боомтод хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах ажил хийгдээгүй. -“Цагаандэл-Уул” боомтын хөгжлийн ерөнхий төлөвлөгөө боловсруулах ажлын гүйцэтгэл 70 хувьтай байна.</p> <p>-Автозамын хилийн зарим боомтод суурилуулах ухаалаг гарцын системийн байршлыг урьдчилсан байдлаар төлөвлөсөн.</p>	<p>-Баянхошуу боомтын хөгжлийн ерөнхий болон хэсэгчилсэн төлөвлөгөөг боловсруулах ажлын гүйцэтгэл 30 хувь,</p> <p>-Ханги боомтын хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулах ажлын гүйцэтгэл 30 хувь,</p> <p>-Цагаандэл-Уул боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 50 хувьд хүрсэн байна.</p> <p>- Автозамын хилийн Алтанбулаг, Боршоо боомтод ухаалаг гарцын системийг нэвтрүүлсэн байна.</p> <p>2023 он</p> <p>-Бичигт боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлыг эхлүүлсэн, гүйцэтгэл 100 хувь</p> <p>-Булган боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 100 хувь</p> <p>-Баянхошуу боомтын хөгжлийн ерөнхий болон хэсэгчилсэн төлөвлөгөөг боловсруулах ажлын гүйцэтгэл 100 хувь, бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 10 хувь.</p> <p>-Ханги боомтын хэсэгчилсэн ерөнхий төлөвлөгөөг боловсруулах ажлын гүйцэтгэл 100 хувь, Бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 10 хувь.</p> <p>-Цагаандэл-Уул боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.</p> <p>- Автозамын хилийн Замын-Үүд, Шивээхүрэн, Гашуунсухайт боомтод ухаалаг гарцын системийг нэвтрүүлсэн байна.</p> <p>2024 он</p> <p>Баянхошуу боомт болон Ханги боомтын бүтээн байгуулалтын барилгын ажлын гүйцэтгэл 100 хувьд хүрсэн байна.</p> <p>-Автозамын хилийн Бичигт, Цагаандэл-Уул боомтод ухаалаг гарцын системийг нэвтрүүлсэн байна.</p>	
36	ЗОРИЛТ 4: <i>Гаалийн байгууллагын дэд бүтэц, чадавхыг бэхжүүлэх</i>	Гаалийн төв болон салбар лабораторийн чадавхыг бэхжүүлэх	<p>-Дээжийн тоо, хувиар,</p> <p>-Магадлан шинжилгээнд зарцуулах хугацаа, хоногоор</p>	<p>2020 он</p> <p>-Гаалийн төв болон салбар лабораториуд нь эрдэс түүхий эд, нүүрс, нефтийн зарим бүтээгдэхүүнд шинжилгээний тоног төхөөрөмжгүйгээс магадлан шинжилгээг хийх боломжгүй байсан тул бусад итгэмжлэгдсэн лабораториудаар нийт 2300 дээжид шинжилгээ хийлгэж, үр дүнг үндэслэн барааны ангиллын кодыг тодорхойлон дүгнэлт гаргасан.</p> <p>-Гаалийн газар, хороодоос Гаалийн төв лабораторийн магадлан шинжилгээнд хамруулж, дүгнэлт гаргах хүртэл дунджаар 5-7 хоногийг</p>	<p>2021 он</p> <p>-Гаалийн төв лабораторийн болон Орхон аймаг дахь гаалийн газар, Сайншанд дахь гаалийн газарт эрдэс түүхий эд, нүүрсний, нефтийн чиглэлээр, Баян-Өлгий аймаг дахь гаалийн газрын Цагааннуур, Дорнод аймаг дахь гаалийн газрын Баянхошуу дахь салбар лабораторийг нефтийн чиглэлээр, Гашуунсухайт дахь гаалийн газрын Оюутолгой дахь салбар лабораторийг эрдсийн чиглэлээр шинжилгээний тоног төхөөрөмжүүдийг нийлүүлж, суурилуулж, үйл ажиллагаанд оруулснаар магадлан шинжилгээнд хамрагдах нийт дээжийн тоог 15-20 хувиар нэмэгдүүлнэ.</p> <p>-Орхон аймаг дахь гаалийн газар, Сайншанд дахь гаалийн газар, Цагааннуур, Баянхошуу боомт, Гашуунсухайт гаалийн газрын Оюутолгой гаалийн хяналтын бүсэд салбар лабораториудыг шинээр байгуулснаар тус гаалийн газруудын хяналтад байгаа барааны магадлан шинжилгээнд зарцуулах хугацааг 2-3 хоногоор бууруулна.</p> <p>2022 он</p> <p>-Замын-Үүд дэх гаалийн газрын салбар лабораторийг нефтийн бүтээгдэхүүн, ноос ноолуурын шинжилгээний чиглэлээр,</p>	БНХАУ-ын буцалтгүй тусламж, АХБ-ны хөнгөлөлттэй зээл, бусад хөрөнгө оруулалт

				<p>зарцуулж байна. Иймээс 2020 онд улсын төсвийн хөрөнгөөр /19,953 тэр бум төгрөг/ Гаалийн төв лаборатори болон ОрГГ, СШГГ-т эрдэс түүхий эд, нүүрсний, нефтийн бүтээгдэхүүний шинжилгээний чиглэлээр, Цагааннуур, Баянхошуу боомт дахь салбар лабораторийг нефтийн шинжилгээний чиглэлээр, ГСГГ-ын Оюутолгой дахь салбар лабораторийг эрдсийн шинжилгээний чиглэлээр байгуулж, шинжилгээний тоног төхөөрөмжүүдийг нийлүүлж, суурилуулахаар ажиллаж байна.</p>	<p>Алтанбулагийн боомтын салбарыг согтууруулах ундаа, хими, нефтийн бүтээгдэхүүний шинжилгээний чиглэлээр, Дорнод аймаг дахь гаалийн газрын салбар лабораторийг хими, нефтийн шинжилгээний чиглэлээр өргөтгөж, Хөшигийн хөндий дэх “Чингис хаан” олон улсын нисэх буудалд хими, мансууруулах бодисын шинжилгээ Боршоо боомтод нефтийн бүтээгдэхүүний шинжилгээ, Бичигт боомтод эрдэс, нүүрс, нефтийн бүтээгдэхүүний чиглэлээр тус тус салбар лабораторийг байгуулан, шинжилгээний тоног төхөөрөмжийг, суурилуулан, үйл ажиллагаанд оруулснаар магадлан шинжилгээнд хамрагдах нийт дээжийн тоог 15-20 хувиар нэмэгдүүлнэ.</p> <p>-Хөшигийн хөндий дэх “Чингис хаан” олон улсын нисэх буудал, Боршоо, Бичигт боомтод салбар лабораторийг шинээр байгуулснаар тус гаалийн газрын хяналтад байгаа барааны магадлан шинжилгээнд хамрагдах хугацааг 1-4 хоногоор бууруулна.</p> <p>2023 он</p> <p>-Гашуунсухайт, Шивээхүрэн боомтод салбар лабораторийг байгуулан, нүүрс, хими, газрын тосны бүтээгдэхүүний шинжилгээний тоног төхөөрөмжийг, суурилуулж, үйл ажиллагаанд оруулснаар магадлан шинжилгээнд хамрагдах нийт дээжийн тоог 20-25 хувиар нэмэгдүүлнэ.</p> <p>-Гашуунсухайт, Шивээхүрэн боомтод салбар лабораторийг шинээр байгуулснаар тус гаалийн газрын хяналтад байгаа барааны магадлан шинжилгээнд хамрагдах хугацааг 3-4 хоногоор бууруулна.</p> <p>2024 он</p> <p>-Булган, Цагаандэл-Уул Бургастайн боомтод шинээр салбар лабораторийг байгуулан нүүрс, эрдэс түүхий эдийн шинжилгээний тоног төхөөрөмжийг суурилуулж, үйл ажиллагаанд оруулснаар магадлан шинжилгээнд хамрагдах нийт дээжний тоог 5-10 хувиар нэмэгдүүлнэ.</p> <p>-Булган, Цагаандэл-Уул, Бургастай боомтод салбар лабораторийг шинээр байгуулснаар тус гаалийн газрын хяналтад байгаа барааны магадлан шинжилгээнд хамрагдах хугацааг 3-4 хоногоор бууруулна.</p>	
--	--	--	--	--	--	--

---oOo---